

**TURUN
YLIOPISTO**

Lapsen hyvinvointi varhaiskasvatuksessa

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Kasvatustieteiden (varhaiskasvatus)
pro gradu -tutkielma

Laatija:

Kaisa Hannukainen

Ohjaaja:

dosentti Timo Ruusuvirta

25.11.2021

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pro gradu -tutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede (varhaiskasvatus)

Tekijä: Kaisa Hannukainen

Otsikko: Lapsen hyvinvointi varhaiskasvatuksessa. Systemaattinen kirjallisuuskatsaus.

Ohjaaja: dosentti Timo Ruusuvirta

Sivumäärä: 54 sivua

Päivämäärä: 25.11.2021

Lapsen hyvinvointi varhaiskasvatuksessa on tärkeä tutkimusaihe, jotta voisimme ymmärtää kokonaisvaltaisemmin sitä, mistä lapsen hyvinvointi koostuu. Vuonna 2019 1–6-vuotiaista suomalaisista lapsista 77 % osallistui varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuslaki velvoittavat suomalaista varhaiskasvatusta tukemaan lapsen hyvinvointia, joka on lapsen oikeus. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, minkälaisista näkökulmista lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa on tutkittu sekä sitä, kuinka eri näkökulmat vaikuttavat näkemykseen lapsen hyvinvoinnin rakentumisesta varhaiskasvatuksessa. Aiheesta tehtiin systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Hakuprosessi jakautui tietokantahakuun, viitehakuun sekä käsin hakuun. Viitteitä löydettiin yhteensä 1496 ja lähdeviitteitä 916. Lopulliseen tarkasteluun hyväksyttiin 23 artikkelia. Katsauksessa ilmeni, että lasten hyvinvointia varhaiskasvatuksessa on tutkittu niin lapsen kuin aikuisenkin näkökulmasta sekä etsimällä näkökulmia tutkimukselle varhaiskasvatuksen ja päiväkodin arjesta. Lapsen näkökulmasta tehdyissä tutkimuksissa esille nousi useimmiten lapsen yksilöllisen kohtaamisen merkitys lapsen hyvinvoinnille varhaiskasvatuksessa. Aikuisen näkökulmasta tehdyissä tutkimuksissa yhtä selkeästi esiin nousutta teemaa ei ollut – hyvinvointi esiintyi kontekstisidonnaisesti. Näkökulmat vaikuttivat vastauksiin niin, että hyvinvointia oli tarkasteltu vain tietystä perspektiivistä. Artikkeleissa teemoiksi nousivat sosiaaliset suhteet, lapsi yksilönä, varhaiskasvatusympäristö ja leikki sekä henkilökunta ja pedagogiikka. Näkökulmien monipuolisuus tukee myös ajatusta lapsen hyvinvoinnin monipuolisuudesta. Tämä katsaus osoitti, että suomalaiselle, kokonaisvaltaiselle ja konkreettiselle tutkimukselle lapsen hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa on tilausta. Näin voisimme ymmärtää lapsen hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuutta paremmin sekä varmistaa lapsen hyvinvoinnin tukemisen varhaiskasvatuksessa.

Avainsanat: systemaattinen kirjallisuuskatsaus, lapsen hyvinvointi, varhaiskasvatus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Teoreettisia näkökulmia hyvinvointiin	7
2.1	Hyvinvoinnin monipuolisuus	7
2.2	Hyvinvointimittarit	8
3	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	11
4	Tutkimusmenetelmä	12
4.1	Systemaattinen kirjallisuuskatsaus	12
4.2	Hakustrategia	12
4.3	Aineiston alustava arviointi: hyväksymis- ja poissulkukriteerit	13
4.4	Hakuprosessi	14
5	Aineiston kuvailu	18
6	Tulokset	27
6.1	Tutkimusten näkökulmia lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa	27
6.2	Näkökulman vaikutus vastauksiin siitä, kuinka hyvinvointi rakentuu varhaiskasvatuksessa	29
6.2.1	Lapsi ja sosiaaliset suhteet	29
6.2.2	Lapsi yksilönä	30
6.2.3	Varhaiskasvatusympäristö ja leikki	31
6.2.4	Henkilökunta ja pedagogiikka	32
7	Pohdinta	34
7.1	Tutkimustulosten tarkastelua	34
7.2	Jatkotutkimukset	36
7.3	Tutkimuksen luotettavuus ja rajoitteet	38
7.4	Johtopäätökset	39
	Lähteet	41
	Liitteet	49
	Liite 1. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu materiaali	49
	Liite 2. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu materiaali, viiteaineisto	52

1 Johdanto

Vaikka lapsen hyvinvointi on yhteiskunnallisesti merkityksellinen aihe, sen rakentumista ei täysin ymmärretä. Tutkimusaiheena lapsen hyvinvointi kasvattaa koko ajan suosiotaan ja uusia tutkimuksia aiheesta tehdään eri näkökulmista enenevässä määrin.

Hyvinvointitutkimusten yhteydessä on nostettu esiin kysymys siitä, rakentuuko lapsen hyvinvointi samalla tavalla kuin aikuisen, vai pitäisikö lapsen hyvinvoinnin rakenteita tarkastella erilaisista lähtökohdista ja näkökulmista. (Amerijckx & Humblet 2014; Lewis 2019; McLellan & Steward 2015; Statham & Chase 2010.) Esiin nouseekin kysymys: mitä on hyvinvointi ja kuka sen määrittelee? Subjektiivisen hyvinvoinnin näkökulmasta jokainen yksilö saa määritellä oman hyvinvointinsa rajat (Amerijckx & Humblet 2014). Tähän nojaten voidaan pohtia, onko hyvinvoinnin takaaminen yleisellä tasolla ikinä täysin mahdollista.

Suomalaista varhaiskasvatusta ohjaavassa ja määräävässä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2018) hyvinvointi mainitaan lapsen oikeutena.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on toimia kodin kasvatustehtävän tukijana ja täydentäjänä sekä vastata lapsen hyvinvoinnista omalta osaltaan. Pohja lapsen hyvinvoinnille luodaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa pedagogisella toiminnalla pyritään tukemaan lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Lapsen hyvinvointi otetaan huomioon myös lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä sekä sitä arvioitaessa. (Opetushallitus 2018.)

Mikä sitten konkreettisesti vaikuttaa lapsen hyvinvointiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2018) mukaan? Lepo, ravinto, liikunta, hyvät ihmissuhteet ja mielen hyvinvointi mainitaan lapsen hyvinvointiin liittyviksi osa-alueiksi.

Varhaiskasvatuksen tarkoitus on tarjota selkeä ja suunnitelmallinen, mutta kuitenkin joustava ympäristö lapselle, jossa tätä ohjataan terveyttä sekä hyvinvointia eteenpäin vieviin elämäntapoihin ja valintoihin. Varhaiskasvatuksessa sekä leikin että hyvinvoinnin yhteys tulisi ymmärtää. Lisäksi lapsen vuorovaikutustaidot, kyky ilmaista itseään ja ymmärtää muita nousevat tärkeiksi osiksi hyvinvointia varhaiskasvatuksessa. Koko yhteisö voi hyvin, kun kiusaamista ehkäistään ja ilmapiiri pidetään myönteisenä. (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet kulkee käsi kädessä varhaiskasvatuslain kanssa. Varhaiskasvatuslaissa (540/2018, 3 §) lapsen hyvinvointi, jonka saavuttamiseksi toimitaan yhteistyössä vanhemman tai huoltajan kanssa, nostetaan esiin yhdeksi varhaiskasvatuksen

tavoitteista, aivan kuten Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissakin (Opetushallitus 2018). Lisäksi lain mukaan lapsella on oikeus saada tukea voidakseen hyvin (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 7 §). Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tulee myös tukea hyvinvointia (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 23 §). Laissa painotetaan lisäksi varhaiskasvatuksen arviointia hyvinvoinnin edellytysten edistämiseksi (Varhaiskasvatustalaki 540/2018, 24 §).

Vuonna 2019 suomalaisista 1–6-vuotiaista lapsista 77 % osallistui varhaiskasvatukseen. Yleisin varhaiskasvatuksen muoto Suomessa vuonna 2019 oli kokoaikainen varhaiskasvatus. (THL 2020.) Suomessa jokaisella lapsella on yhtäläinen oikeus varhaiskasvatukseen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden myötä. Näin ollen vanhemman työmarkkina-asema tai perhevapaalla olemisen ei vaikuta lapsen mahdollisuuteen osallistua kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen. Subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden taustalla on kansainvälisiä tutkimuksia ja vertailuja, joiden mukaan laadukkaalla varhaiskasvatuksella on yhteys myöhemmässä elämässä pärjäämiseen. (Valtioneuvosto 2019.) Varhaiskasvatusta ei siis tulisi nähdä paikkana, johon lapsi viedään, jotta vanhempi vapautuu työelämään, vaan mahdollisuutena vaikuttaa lapsen nykyisyyteen ja tulevaisuuteen.

Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla, mistä näkökulmista lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa on tutkittu ja kuinka näkökulma vaikuttaa vastauksiin. Hyvinvoinnilla tässä tutkielmassa tarkoitetaan subjektiivisesti koettua, omakohtaista hyvän olon tunnetta. Tämän tutkimuksen lähtökohtana on halu ymmärtää lapsen hyvinvointia sekä sitä, miten lapsen hyvinvoinnin ajatellaan varhaiskasvatuksessa muodostuvan. Kiinnostus lapsen omaan mielipiteeseen omasta hyvinvoinnistaan toimi myös tämän tutkimuksen pohjana, lisäksi kysymys siitä, onko tutkimuksia tehty lasten vai aikuisten näkökulmista. Tutkielmaa lähdettiin aluksi kokoamaan tarkoituksena kerätä materiaalia päiväkodeista kyselyn ja havainnoinnin avulla, aikuisilta ja lapsilta, mutta covid-19-viruksen asettamien rajoitusten vuoksi tutkielman luonne muuttui systemaattiseksi kirjallisuuskatsaukseksi.

2 Teoreettisia näkökulmia hyvinvointiin

2.1 Hyvinvoinnin monipuolisuus

Hyvinvointi on monipuolinen käsite, joka voidaan liittää niin yksilöön, yhteisöön kuin kokonaiseen kansaan, maahan tai talouteenkin (Diener, Diener & Diener 1995). Yksilöä ajateltaessa hyvinvointi liitetään elämään ja elämänlaatuun. Hyvinvoinnin käsitettä voidaan avata esimerkiksi tarkastelemalla yksilön terveyttä, rahatilannetta, koulutusta ja koulutusmahdollisuuksia, mutta myös mahdollisuuksia omien tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi subjektiivinen näkökulma tuo hyvinvointiin tason, jolla yksilöllä itsellään on oma käsityksensä elämänsä laadusta ja omasta tyytyväisyydestään. (Statham & Chase 2010.)

Lasten hyvinvointitutkimus on aikaisemmin jättänyt subjektiivisen hyvinvoinnin tarkastelun taka-alalle: lapsen on ajateltu voivan hyvin, kun hän esimerkiksi saa ruokaa, hänellä on tarpeeksi hyvät puitteet elämiseen ja terveydenhuoltoon tai hän on terve. Subjektiivinen hyvinvointi nähdään kuitenkin tärkeänä aikuisten hyvinvointia tutkittaessa. (Casas 2011.) Kirvesniemi, Poikolainen ja Honkasen (2019) mukaan päivittäisen elämän sisältö ja sosiaaliset suhteet vaikuttavat lapsen hyvinvointiin. Statham ja Chasen (2010) tutkimuksessa lapsen hyvinvoinnin ulottuvuuksiksi mainitaan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen, jotka myös Lewis (2019) mainitsee artikkelissaan. Gordon (2010) lisää lapsen hyvinvointiin vaikuttaviin asioihin lapsen ympäristön sekä identiteetin.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus on maailman laajimmin hyväksytty ihmisoikeussopimus. YK:hon kuuluvista maista vain Yhdysvallat ei ole ratifioinut sopimusta. Sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita sopimusmaiden lapsia ja on oikeudellisesti sitova. Lapsen oikeuksien sopimuksessa nostetaan esiin ihmisen synnynnäinen arvo sekä lapsen oikeus erityiseen huolenpitoon ja apuun. (UNICEF 2021.) Lapsen oikeuksien sopimuksessa lapsen hyvinvoinnin suojeleminen nousee esiin: sopimusvaltiot sitoutuvat tarjoamaan apua lapsen hyvinvoinnin takaamiseksi. Sopimuksessa mainitaan, että lasta tulisi suojata kaikilta hyvinvointia uhkaavilta hyväksikäytön muodoilta sekä esimerkiksi lapsen hyvinvointia vahingoittavalta tiedolta ja aineistolta. (UNICEF.) Lapsen oikeuksien sopimuskin tarkastelee pääasiallisesti lapsen hyvinvointia objektiivisesta näkökulmasta.

Lapsen subjektiivisen hyvinvoinnin ajatellaan usein olevan synonyymi onnellisuuden, elämästä nauttimisen ja menestymisen kanssa (Amerijckx & Humblet 2014; McLellan & Steward 2015). Yksilötason hyvinvointia voidaan kuitenkin tarkastella paljon laajemminkin,

esimerkiksi Lewisin (2019) artikkelissaan esittelemän neljän yläkäsitteen avulla: hedonismi, eudaimonia, tarpeet ja halut. Yläkäsitteistä osa on sovellettavissa myös lapsen hyvinvointia pohdittaessa. Hedonismi on lähinnä subjektiivista hyvinvointia. Sillä tarkoitetaan onnen ja tyytyväisyyden tuntemista omaa elämää ajateltaessa. Eudaimonia liittyy hyvinvointiin tekemisen: hyvinvointia luo merkityksellinen elämä, jossa oman tarkoituksen täyttäminen on mahdollista. (Lewis 2019.)

On kuitenkin nostettu esiin, että lapsi ei voi kokea eudaimoniaa (Blackburn 2016). Disabato, Goodman, Kashdan, Short ja Jarden (2015) ovat tutkineet hedonismin ja eudaimonian yhteyttä. He nostavat tutkimuksessaan esiin hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuuden, sen, että hedonismi ja eudaimonia ovat osia yhtä suurempaa kokonaisuutta. Esiin nousee myös se, että hyvinvointia tutkittaessa pitäisi keskittyä enemmän juuri kokonaisuuteen eikä osiin, joista hyvinvoinnin ajatellaan koostuvan. (Disabato ym. 2015.)

Hyvinvointiin liittyvät tarpeet voidaan liittää objektiiviseen hyvinvointiin. Tarpeilla tarkoitetaan esimerkiksi mahdollisuutta terveelliseen elämään, tulotasoa, koulutusta ja vapauden tuntemisen käsitettä (Lewis 2019), jotka myös lapsen oikeuksien sopimus (UNICEF 2021) nostaa esiin lapsen hyvinvoinnin tärkeiksi osa-alueiksi. Objektiivisen hyvinvoinnin tarkastelussa esiin nousee myös mielenkiintoinen yhteys subjektiiviseen hyvinvointiin: molemmissa yksilö itse päättää oman hyvinvointinsa rajat, eli sen, mikä tuottaa hänelle hyvinvointia tai minkä kautta hän saa hyvinvointia. Hyvinvointiin liittyvät halut tarkoittavat asioita, joiden tekeminen auttaa hyvinvoinnin lisäämistä (Lewis 2019).

2.2 Hyvinvointimittarit

Koska hyvinvointi on käsitteenä laaja ja moniselitteinen, sen mittaaminen on myös monimutkaista. Hyvinvointia ei voikaan mitata vain yhden mittarin avulla täysin luotettavasti. Mittareiden avulla voidaan mitata niin subjektiivista kuin objektiivistakin hyvinvointia. Objektiivisten mittareiden avulla mitataan kohteesta riippumattomia asioita, kun taas subjektiiviset mittarit huomioivat myös mittarin kohteen. Hyvinvointitutkimusta ja sen mittareita kritisoidaan usein siitä, että niiden tarkoituksena ei ole näyttää sitä, mikä lisää yksilön hyvinvointia vaan sitä, mikä on yksilön hyvinvoinnille vahingollista. Mittarin valintaan vaikuttaa esimerkiksi se, halutaanko tietoa yksittäisen ihmisen hyvinvoinnista vai tutkitaanko esimerkiksi kokonaista maata. Lisäksi mittareiden avulla voidaan etsiä esimerkiksi yksilöiden hyvinvoinnin välisiä eroja. (THL 2016.)

Esimerkki subjektiivista ja objektiivista hyvinvointia yhdistävästä hyvinvointimittarista on pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskuksen Soccan aikuisväestön hyvinvointimittari, jonka avulla voidaan tutustua asiakkaan hyvinvointiin, tunnistaa voimavarat ja käyttämättömät resurssit sekä seurata hyvinvoinnin muutoksia. Hyvinvointimittarin avulla voidaan asiakastyötä fokusoida tiettyihin osa-alueisiin. Soccan hyvinvointimittari koostuu yhdeksästä osa-alueesta: asuminen, työ, osaaminen ja toimeentulo, terveys, perhe ja läheiset, arki ja vapaa-aika, tulevaisuus ja käsitys itsestä, osallisuus, sosiaali- ja terveystalvelujen käyttö sekä kriisit. (Socca.) Soccan hyvinvointimittarissa objektiivinen näkemys on enemmän esillä, vaikka sen tarkoituksena on yhdistää niin objektiivista kuin subjektiivistakin näkemystä.

OECD (2021) esittelee verkkosivuillaan lapsen hyvinvoinnin mittarin, jonka avulla voidaan tarkastella lapsen hyvinvointia objektiivisesti. Mittari jakautuu neljään yläkategoriaan: lapsen asuminen ja sen standardit, fyysinen terveys, sosiaalinen ja emotionaalinen ulottuvuus sekä kasvatukseen ja opetukseen liittyvät saavutukset. Yläkategorioiden lisäksi lapsen hyvinvointia tarkastellaan mittarin mukaan tutustumalla lapsen perheeseen, kouluun, ympäristöön ja yhteisöön sekä siihen, mikä niiden osuus on lapsen hyvinvoinnin muokkaamisessa. Perheen, koulun, ympäristön ja yhteisön tulisi tarjota tukea, turvaa, resursseja ja mahdollisuuksia lapsen hyvinvoinnin takaamiseksi. (OECD 2021.)

The Stirling Children's Wellbeing Scale (SCWBS, ks. <https://czone.eastsussex.gov.uk/media/4891/the-stirling-childrens-wellbeing-scale.pdf>) on mittari, joka on tarkoitettu 8–15-vuotiaiden lasten ja nuorten hyvinvoinnin mittaamiseen. SCWBS on suunniteltu niin, että se antaisi mahdollisimman kokonaisvaltaisen kuvan lapsen ja nuoren hyvinvoinnista. Sen on tarkoitus mitata positiivisesta näkökulmasta niin emotionaalista kuin psykologistakin hyvinvointia. Mittarin avulla voidaan seurata hyvinvoinnin muutoksia. (Bounce Together 2020.)

Lasten hyvinvoinnin mittaamiseen kehitetty Leuvenin mittari (Laevers 2005) on tarkoitettu lapsen emotionaalisen hyvinvoinnin mittaamiseen sekä lapsen osallisuuden tarkasteluun. Mittari on viisiasteinen: erittäin matalasta erittäin korkeaan. Jokainen aste on selitetty tarkasti, jotta lapsen hyvinvoinnin ja osallisuuden havainnointi sekä mittaaminen olisi mahdollisimman tarkkaa (Cheqdin 2019). Erittäin korkean tason emotionaalista hyvinvointia kokeva lapsi kuvaillaan eloisana, hyväntuulisena, itsevarmana ja lapsi on sinut itsensä kanssa. Lisäksi lasta kuvaillaan spontaanina sekä ilmeikkäänä eikä lapsi näytä merkkejä stressistä tai

jännittyneisyydestä. Korkean tason hyvinvointiin liitetään lapsen tyytyväisyyden näyttäminen samalla tavalla, kuin erittäin korkealla tasolla, mutta tyytyväisyyden merkit eivät ole esillä pysyvästi. Keskitason hyvinvointia kuvaillaan neutraalina: lapsi ei näytä merkkejä surusta tai epämukavuudesta, mutta ei myöskään mielihyvää tai mukavuuden tunteesta. (Laevers 2005.)

Matalan tason hyvinvointi sisältää tunteen siitä, että lapsi ei voi hyvin. Lapsi näyttää sen kasvon ilmeillään, olemuksellaan ja toiminnallaan. Matalan tason hyvinvointi ei näy kuitenkaan samalla intensiteetillä, kuin erittäin matalan tason emotionaalista hyvinvointia kokevalla lapsella. Erittäin matalan tason emotionaalista hyvinvointia kokeva lapsi taas kuvaillaan stressaantuneena, itkuisena ja vetäytyneenä. Lapsi saattaa olla pelokas, käyttäytyä aggressiivisesti ja satuttaa joko itseään tai muita ympärillään. (Laevers 2005.)

3 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli selvittää mistä näkökulmista lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa on tutkittu sekä kuinka eri näkökulmat vaikuttavat vastauksiin. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli kerätä tietoa lapsen hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa sekä pohtia kootun tiedon avulla, kuinka lapsen hyvinvointia voidaan parhaiten huomioida ja parantaa niin varhaiskasvatuksessa kuin päiväkotiympäristössäkin.

Tutkimuskysymyksiksi muotoiltiin:

1. Mistä näkökulmista lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa on tutkittu?
2. Kuinka näkökulma vaikuttaa vastauksiin siitä, mitkä asiat vaikuttavat lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa?

4 Tutkimusmenetelmä

4.1 Systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Tutkimusmenetelmäksi valittiin systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on hyödyntää olemassa olevaa tutkimustietoa ja luoda uusi kokonaisuus, joka tuo yhdistellyn tiedon omasta näkökulmastaan esille (Johansson 2007, 3; Metsämuuronen 2006, 37). Lisäksi systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on estää mahdollinen aineiston valikoitumisesta syntyvä harha ja antaa jokaiselle tutkimukselle sen ansaitsema arvo (Metsämuuronen 2006, 37).

Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla pystytään kokoamaan valittujen kriteerien mukaista empiiristä tietoa, jonka avulla vastataan asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Katsauksen luotattavuuden takaamiseksi menetelmien tulee olla selkeitä ja systemaattisia. (BMJ 2021; Chandler, Cumpston, Thomas, Higgins, Deeks & Clarke 2021.) Lisäksi systemaattisen kirjallisuuskatsauksen prosessin tarkka kuvaaminen on tärkeää. Näin prosessi voidaan haluttaessa toistaa. (Metsämuuronen 2006, 37; Pudas-Tähkä & Axelin 2007.)

Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa käytettiin soveltaen apuna PRISMA 2020 Statementiä. PRISMA 2020 Statement on kattavuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi luotu systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa apuna käytettävä järjestelmä, joka sisältää 27 kohtaisen tarkistuslistan sekä prosessikaavion. Tarkistuslistan ja prosessikaavion tarkoituksena on tukea systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekemistä alusta loppuun. Lisäksi prosessikaavio toimii apuvälineenä aineiston rajaamisessa. (BMJ 2021.)
Prosessikaavio ja tarkistuslista auttavat aineiston tarkastelemisessa ennakkoluulottomasti.

4.2 Hakustrategia

Metsämuuronen (2006, 38) jakaa systemaattisen kirjallisuuskatsauksen hakuprosessin neljään eri osaan: tietokantahaku, viitehaku, käsin haku ja harmaa kirjallisuus. Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa käytettiin tietokantahakua, jota jatkettiin tekemällä viitehaku valitun materiaalin lähdeviitteistä. Tutkimusten haku toteutettiin sähköisissä ERIC, Education Research Complete ja PsycINFO -tietokannoissa. Lisäksi Suomessa julkaistuja väitöskirjoja etsittiin Finnasta. Kyseiset kasvatustieteen ja psykologian tietokannat valikoituivat, koska ne sisältävät varhaiskasvatusta käsitteleviä tutkimusartikkeleja. Tietokantojen lisäksi haku toteutettiin Jecerissä (Journal of Early Childhood Education Research) sekä NB-ECECissä

(Nordic Base of Early Childhood Education and Care), jotka keskittyvät pelkästään varhaiskasvatusta koskevaan materiaaliin. Muilta osin käsin haku jätettiin katsauksesta aikarajoitteiden vuoksi pois. Lisäksi 2010–2021 julkaistun materiaalin ajateltiin pitkälti löytyvän internetistä. Harmaata, julkaisematonta kirjallisuutta ei tässä katsauksessa myöskään tutkittu. Yhdeksi hyväksymiskriteereistä muotoiltiin, että materiaalin tuli olla julkaistua ja vertaisarvioitua, joka on ristiriidassa harmaan kirjallisuuden kanssa. Lisäksi harmaan kirjallisuuden pohdittiin vääristävän katsauksen toistettavuutta.

Hakulausekkeet koottiin ottaen huomioon ketä ja mitä tutkimus koskee sekä mihin tutkimus sijoittuu. Huomioon otettiin myös materiaalin kieli. Alustaviksi hakutermeiksi valittiin lapsi, varhaiskasvatus ja hyvinvointi, joiden synonyymejä sekä englanninkielisiä vastineita listattiin hakulausekkeiden kokoamista varten. Luotettavuuden lisäämiseksi hakulausekkeiden kokoamisessa ja tietokantojen valinnassa konsultoitiin Turun yliopiston informaatikkoa. Hakutermit on listattu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Hakutermitilistaus.

	Hakutermit
Tutkimuksen kohde	<ul style="list-style-type: none"> - <i>laps*</i> - <i>lasten</i> - <i>child*</i>
Tutkimuksen ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> - <i>varhaiskasvatu*</i> - <i>päivähoi*</i> - <i>päiväkoti</i> - <i>päiväkod*</i> - <i>lastentarh*</i> - <i>"early childhood education"</i> - <i>"early education"</i> - <i>"childhood education"</i> - <i>kindergarten</i> - <i>daycare</i> - <i>nursery</i>
Tutkimuksen aihe	<ul style="list-style-type: none"> - <i>hyvinvoin*</i> - <i>wellbeing</i> - <i>well-being</i>

4.3 Aineiston alustava arviointi: hyväksymis- ja poissulkukriteerit

Hyväksymis- ja poissulkukriteerien avulla rajataan, millaiset tutkimukset halutaan hyväksyä mukaan systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen (Metsämuuronen 2006, 37). Kriteerit on

kuvattava mahdollisimman tarkasti ja niiden tulee olla johdonmukaisia. Lisäksi on tärkeää, että kriteerit ovat tarkoituksenmukaisia tutkittavaa aihetta ajatellen. Hyväksymiskriteerien avulla pyritään välttämään systemaattisia virheitä. (Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 48.)

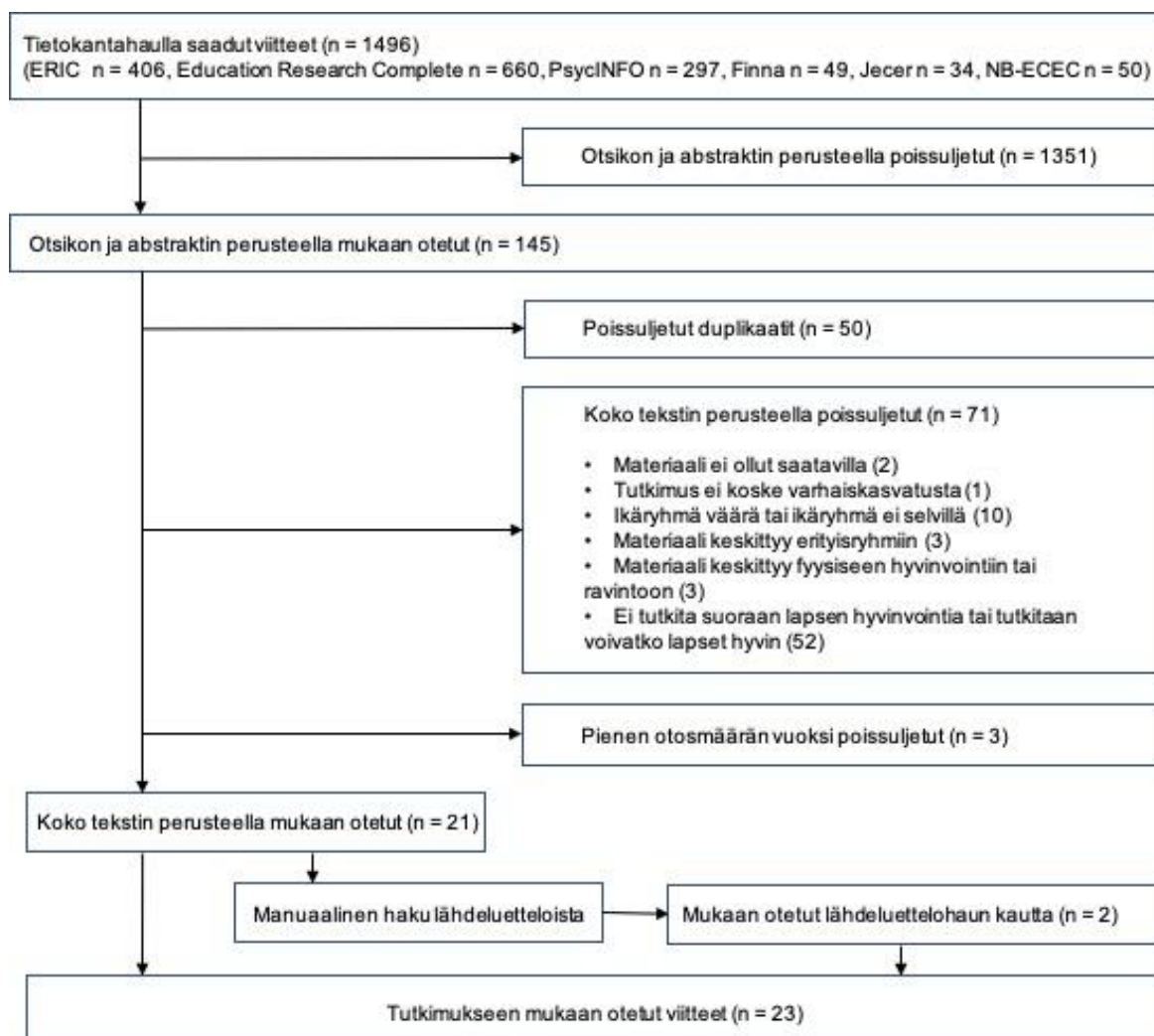
Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa hyväksymis- ja poissulkukriteereiksi asetettiin:

1. Aineisto on väitöskirja tai julkaistu ja vertaisarvioitu tutkimusartikkeli.
2. Aineisto koskee lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa. Pois suljetaan aineisto, joka koskee esimerkiksi henkilökunnan hyvinvointia varhaiskasvatuksessa. Pois suljetaan myös aineisto, joka koskee covid-19 pandemiaa ja sen vaikutusta lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa.
3. Aineiston kieli on suomi tai englanti, muun kielinen materiaali suljetaan pois.
4. Aineisto on julkaistu vuonna 2010 tai sen jälkeen, ennen vuotta 2010 julkaistu materiaali suljetaan pois.
5. Aineisto on saatavilla kokonaan, esimerkiksi pelkät abstraktit tai lyhennelmät suljetaan pois. Jos aineistosta on saatavilla hakuun käytetyn tietokannan kautta vain lyhennelmä, mutta materiaali koetaan katsaukseen sopivaksi, yritetään koko teksti löytää esimerkiksi toisesta tietokannasta.
6. Aineisto käsittelee nykyajan varhaiskasvatusta, historialliset tutkimukset rajataan pois.
7. Pois rajataan aineisto, joka keskittyy erikoisen tuen tarpeeseen tai käsittelee trauman kokeneita tai huostaan otettuja lapsia.
8. Aineisto, joka keskittyy perhepäivähoitoon, rajataan pois.
9. Aineisto, joka keskittyy fyysiseen tai keholliseen hyvinvointiin, rajataan pois.

4.4 Hakuprosessi

Haut toteutettiin toukokuussa 2021. Hakujen tulokset käytiin ensin läpi otsikko- ja abstrakitasolla, jonka jälkeen siirryttiin tarkastelemaan valittua aineistoa kokonaisina teksteinä. Aineistoa tarkasteltiin hyväksymis- ja poissulkukriteereitä apuna käyttämällä sekä pohtimalla tutkimusten laatua. Lopuksi tietokantahaun perusteella valitun aineiston lähdeluettelot käytiin läpi. Hakuprosessin kuvaamisessa ja katsauksen läpinäkyvyyden

varmistamiseksi käytettiin apuna PRISMA 2020 Statementin prosessikaaviota (Kuvio 1), johon kirjattiin syyt materiaalin poissulkemiseen. Jos tutkimuksella oli useampi syy poissulkemiseen, mainittiin ensimmäiseksi esiin tullut syy.

Kuvio 1. Tietokantahaun prosessikaavio PRISMA 2020 Statementia (BMJ 2021) mukailleen.

Haku ERIC, Education Research Complete ja PsycINFO –tietokannoissa toteutettiin EBSCOhostin kautta. Koska EBSCOhost antaa tehdä haun useaan tietokantaan samanaikaisesti, toteutettiin haku kaikkiin kolmeen tietokantaan yhtä aikaa. Alustavan haun jälkeen huomattiin, että useissa tuoreista artikkeleista käsiteltiin covid-19 pandemian vaikutusta lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Tämän katsauksen näkökulma päätettiin pitää yleisempänä, joten koronaviruksen vaikutus rajattiin katsauksesta pois. Hakulausekkeeksi muotoiltiin:

(laps* OR lasten OR child*) AND (varhaiskasvatu* OR päivähoi* OR päiväkotiki OR päiväkod* OR lastentarh* OR "early childhood education" OR "early education" OR

"childhood education" OR kindergarten OR daycare OR nursery) AND (hyvinvoin* OR wellbeing OR well-being) NOT (coronavirus OR 2019-ncov OR sars-cov-2 OR cov-19 OR covid-19)

Finnasta haku rajattiin väitöskirjoihin. Hakulausekkeeksi muotoiltiin:

(laps* OR lasten OR child*) AND (varhaiskasvatu* OR päivähoi* OR päiväkot* OR päiväkod* OR lastentarh* OR "early childhood education" OR "early education" OR "childhood education" OR kindergarten OR daycare OR nursery) AND (hyvinvoin* OR wellbeing OR well-being)

Koska Jecerissä materiaali on jo rajattu varhaiskasvatukseen liittyvään tutkimukseen, eikä sen hakukone ymmärrä hakulausekkeitä, haku toteutettiin vain käyttämällä termiä *hyvinvointi* sekä Jecerin englanninkielisessä versiossa termejä *well-being* ja *wellbeing*. NB-ECECiä käytettäessä käytettiin sivuston omaa laajennettua hakua apuna haun toteuttamisessa. Maiksi valittiin kaikki (Tanska, Norja, OECD-maat ja Ruotsi), kontekstiksi valittiin varhaiskasvatukseen liittyvät termit (*child, kindergarten, nursery*) ja aiheeksi hyvinvointi (*wellbeing*). NB-ECEC ei mahdollista julkaisuvuoden tai kielen rajaamista, joten kriteerien mukainen materiaali valittiin käsin. Koska NB-ECEC on viitetietokanta, sieltä löytynyt materiaali haettiin käyttäen Turun yliopiston kokoelmätietokantaa Volteria.

Hauissa löydettiin yhteensä 1496 viitettä. Viitteet jakautuivat eri tietokantojen ja sivustojen kesken seuraavasti: ERIC n=406, Education Research Complete n=660, PsycINFO n=297, Finna n=49, Jecer n=34, NB-ECEC n=50. Otsikon sekä abstraktin perusteella suljettiin pois 1351 viitettä ja mukaan otettiin 145 viitettä. Mukaan otetuista poistettiin duplikaatit, n=50. Aineistot (n=95) käytiin kokonaan läpi ja lopulliseen tarkasteluun valittiin 24 tekstiä. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu materiaali (n=71) taulukoitiin läpinäkyvyyden säilyttämiseksi. Taulukkoon merkittiin syy poissulkemiselle sekä julkaisutiedot. (Liite 1.)

Aineiston laatua pohdittiin keskittymällä otosmäärään sekä siihen, oliko luotettavuutta pohdittu aineistossa. Lisäksi tarkasteltiin läpinäkyvyyttä eli sitä, kuinka tarkasti tutkimus oli kuvailtu ja olisiko se artikkelin tietojen avulla mahdollisuus toistaa. Laatua pohdittaessa pienen otosmäärän vuoksi pois suljettiin Brodin ja Renbladin (2014) artikkeli (n=4), Estola, Farquhar ja Puroilan (2014) artikkeli (n=2) sekä Moore, Morrissey ja Robertsonin (2019) artikkeli (n=6).

Valitun aineiston (n=21) lähdeviitteet käytiin läpi. Yhteensä lähdeviitteitä oli 916, joista suljettiin hyväksymis- ja poissulkukriteerien mukaisesti pois 840. Seuraavaksi poistettiin duplikaatit sekä aineisto, joka oli jo aiemmin valittu tarkasteluun, yhteensä 40 lähdeviitettä. 36 lähdeviitettä käytiin kokonaan läpi. Lopulliseen tarkasteluun valittiin 2 viitettä. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu materiaali (n=34) taulukoitiin läpinäkyvyyden säilyttämiseksi. Taulukkoon merkittiin syy poissulkemiselle sekä julkaisutiedot. (Liite 2.) Tuloksia lähdettiin tarkastelemaan 23 artikkelista.

5 Aineiston kuvailu

Valitun aineiston tiedot taulukoitiin kuvailun avuksi aineistoa läpikäytäessä (Taulukko 2.). Taulukkoon merkittiin tekijä, vuosiluku, toteutusmaa sekä otsikko, tutkimuksen tarkoitus tai tutkimuskysymys. Lisäksi taulukoitiin tietoja aineistosta tai aineiston keruusta, otosmäärä ja tutkimuksen keskeiset tulokset sekä oliko tutkimuksessa pohdittu luotettavuutta. Viimeiseksi taulukkoon merkittiin mahdollisia huomion arvoisia seikkoja.

Taulukko 2. Aineiston kuvailu.

Tekijä, vuosiluku, toteutusmaa(t) & otsikko	Tutkimuksen tarkoitus / tutkimuskysymys	Aineisto / aineiston keruu	Otosmäärä	Keskeiset tulokset	Luotettavuuden pohdinta (Kyllä/Ei)	Huomioitavaa
Bjørgen, K. 2015. Norja. <i>Children's Well-being and Involvement in Physically Active Outdoors Play in a Norwegian Kindergarten: Playful Sharing of Physical Experiences.</i>	Minkälaiset olosuhteet luovat mahdollisuuksia hyvinvoinnille ja osallisuudelle varhaiskasvatuksessa 3–5-vuotiaiden lasten ulkoleikkilanteissa?	Yht. 50 tuntia havainnointia, joista 20 tuntia videoitu Havaintomuistiinpanot 21 eri tilannetta analysoitu	n=24 3–5 v. lapset 1 yksikkö	Lasten hyvinvoinnin kannalta varhaiskasvatuksen ulkotiloissa on tärkeää luoda tila, jossa on haasteita, variaatiota, mahdollisuus omaehtoiseen toimintaan sekä sosiaaliseen kanssakäymiseen. Vertaisten ja henkilökunnan kanssa käyty kanssakäyminen ja asioiden ja tekemisen jakaminen nostavat hyvinvoinnin tunnetta.	Kyllä	
Brogaard-Clausen, S. & Robson, S. 2019. Iso-Britannia. <i>Friendships for wellbeing?: Parents' and practitioners' positioning of young children's friendships in the evaluation of wellbeing factors.</i>	Mitkä asiat vaikuttavat lasten hyvinvointiin? Näkökulmana ystävyysuhteet.	Sähköinen kysely	n=440 Lasten vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilökunta	Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan näkemys lasten ystävyysuhteiden vaikutuksesta hyvinvointiin on vähäistä.	Kyllä	Esille tuotu aikuisen näkökulma, jonka rinnalle nostettu teoretiedon avulla lapsen näkökulma ja näiden kahden ristiriitaa pohdittu.
Dalli, C., Strycharz-Bana, A. & Meyerhoff, M. 2020. Uusi-Seelanti. <i>Negotiating Wellbeing and Belonging in an Early Childhood Centre: What Children's Conflicts Can Teach Us.</i>	Tutkia lasten välisten konfliktien kautta merkityksellisyyttä, hyvinvointia ja kuuluvuuden tunnetta.	Video- ja havaintomateriaali keskusteluryhmiä aikuisille, muistiinpanoja keskusteluista	n=30 26 lasta, 4 aikuista	Lapset tekevät paljon töitä sen eteen, että vertaissuhteet konfliktien jälkeen korjautuvat. Näin ollen päätellään, että vertaissuhteet ovat lapsille ja heidän hyvinvoinnilleen tärkeitä.	Ei	Tutkimusta tehty 18 kuukautta. Vaikka lapsia oli havainnoitu, vain aikuisia oli haastateltu.

<p>Erwin, E. J. 2017. Yhdysvallat.</p> <p><i>Transparency in Early Childhood Education: What the West Can Learn from Australia's Focus on Well-Being.</i></p>	<p>Tutkia kuinka australialainen varhaiskasvatus laittaa hyvinvoinnin etusijalle.</p>	<p>Havainnointi- ja haastattelumateriaalia, videoita, artikkeleja ja dokumentteja. Toteutus australialaisissa päiväkodeissa, haastateltu perheitä, tutkijoita, henkilökuntaa ja alan opiskelijoita.</p>	<p>Ei tiedossa</p>	<p>Australiassa keskitytään kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin (sosiaalinen, emotionaalinen, fyysinen, henkinen, kognitiivinen hyvinvointi), lapsi kasvatetaan tuntemaan kuuluvansa yhteisöönsä (esim. perhe, kulttuuri, ryhmä) sekä kunnioittamaan luontoa ja kokemaan yhteyttä luonnon kanssa.</p>	<p>Ei</p>	<p>Aihetta tutkittu ja lähestytty monipuolisesti. Materiaalin laajuudesta ei ole tietoa, esim. otosmääriä ei ole mainittu.</p>
<p>Giske, R., Ugelstad, I. B., Meland, A. T., Kaltvedt, E. H., Eikeland, S., Tonnessen, F. E. & Reikerås, E. K. 2018. Norja.</p> <p><i>Toddlers' social competence, play, movement skills and well-being: an analysis of their relationship based on authentic assesment in kindergarten.</i></p>	<p>Onko leikillä, sosiaalisella kompetenssilla, liikkumistaidoilla ja hyvinvoinnilla yhteyttä?</p>	<p>Havaintomateriaalia (henkilökunta kerännyt lomakkeiden avulla)</p>	<p>n=1084 30–33 kk ikäiset lapset 86 yksikköä</p>	<p>Kaikki osa-alueet korreloivat keskenään, mutta hyvinvointia selittäviä tekijöitä ovat vain leikki ja sosiaalinen kompetenssi.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Suuri otosmäärä Luotettavuutta pohdittu paljon Henkilökunta kerännyt materiaalin, ei tutkija</p>
<p>Hewes, J. 2014. Kanada.</p> <p><i>Seeking Balance in Motion: The Role of Spontaneous Free Play in Promoting Social and Emotional Health in Early Childhood Care and Education.</i></p>	<p>Tarkastella spontaania leikkiä ja sen vaikutusta lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa.</p>	<p>Kirjallisuus</p>		<p>Spontaani leikki on yhteydessä lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Leikki, joka on lasten ohjattavissa ja jonka lapset ymmärtävät tukevat lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa. Lapset käsittelevät leikin avulla tunteitaan, hankalia tilanteita ja lievittävät stressiä. Spontaani leikki kuitenkin näyttää usein aikuisten silmiin kaoottiselta ja järjettömältä.</p>	<p>Ei</p>	

<p>Howard, J. & McInnes, K. 2013. Iso-Britannia.</p> <p><i>The impact of children's perception of an activity as play rather than not play on emotional well-being.</i></p>	<p>Vaikuttaako lapsen hyvinvointiin se, kokeeko lapsi tekemisen leikkinä vai ei?</p>	<p>Videomateriaalia Lasten hyvinvoinnin mittarina Leuvensin asteikko</p>	<p>n=129 3–5 v. lapset</p>	<p>Lapsi kokee enemmän hyvinvointia, kun osallistuu toimintaan, jonka mieltää leikiksi.</p>	<p>Ei</p>	<p>Lapsen oma kokemus esillä. Lapset oli jaettu kahteen ryhmään, joista toiset osallistuivat leikiksi ajateltuun tilanteeseen ja toiset ei-leikiksi (tekeminen oli samaa). Kuitenkaan sama lapsi ei osallistunut molempiin.</p>
<p>Koch, A. B. 2018. Tanska.</p> <p><i>Children's Perspectives on Happiness and Subjective Well-Being in Preschool.</i></p>	<p>Käsitellä tutkimusta lasten onnellisuudesta varhaiskasvatuksessa. Pohdinnassa tutkimuksen tulos, jonka mukaan lapsen ilo ja hyvinvointi ovat yhteydessä muihin lapsiin ja vuorovaikutukseen</p>	<p>200 lasten ottamaa kuvaa omasta subjektiivisen hyvinvoinnin kohteistaan, haastatteluaineisto a, joka sisältää tarinoita ja omien valintojen selityksiä</p>	<p>Otosmäärä ei tiedossa.</p>	<p>Lasten subjektiivista hyvinvointia tukee ystävyys ja mahdollisuus kokea erilaisia asioita, kuten luontoa ja taidetta. Lasten hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että lapsi saa kokeilla rajoja ja tutkia omaa "alamaailmaansa", kuitenkin rikkomatta suhteita aikuisiin.</p>	<p>Ei</p>	<p>Aineisto lastensa itsensä luomaa, esille saatiin lapsen oma kokemus. Artikkelissa ei mainita, kuinka monta lasta tutkimukseen osallistui ja kauanko materiaalia kerättiin.</p>
<p>Nah, K-O., Bjorgen, K., Go, Y. M. & Yoo, Y. E. 2020. Etelä-Korea & Norja.</p> <p><i>A comparative study of ECEC practitioners' perceptions of children's well-being and their roles in South Korea and Norway.</i></p>	<p>Kuinka varhaiskasvatuksen toimijat kokevat lapsen hyvinvoinnin varhaiskasvatuksessa Etelä-Koreassa ja Norjassa?</p>	<p>Sähköinen kysely</p>	<p>n=198</p>	<p>Etelä-Korealaiset varhaiskasvatuksen toimijat kokevat kognitiivisten ja ekonomisten ulottuvuuksien olevan tärkeimpiä lasten hyvinvoinnille. Norjassa taas sosiaalinen ulottuvuus, fyysiset tarpeet, tarve tuntea kiintymystä ja mielihyvää nousivat tärkeimmiksi ulottuvuuksiksi.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Kulttuurierot nostettu esiin. Vain aikuisen näkökulma.</p>

<p>Nergaard, K. 2020. Norja.</p> <p><i>'The heartbreak of social rejection': Young children's expressions about how they experience rejection from peers in ECEC</i></p>	<p>Kuinka lapsi kokee vertaistensa torjuvan tai hylkäävän käytöksen?</p>	<p>Haastatteluaineisto, videoitu</p>	<p>n=24 3–6 v. lapset</p>	<p>Norjalaiset kannustivat positiivisia kohtaamisia ja lapsilähtöistä toimintaa. Etelä-Koreassa ympäristöä ei pidetty tarpeeksi turvallisena lapsen hyvinvoinnille ja terveydelle.</p> <p>Lapset kokevat hylkäämisen tai torjunnan stressaavana ja kipeänä tilanteena, joka vaikuttaa heidän tunnetilaansa ja hyvinvointiinsa.</p>	<p>Ei</p>	<p>Lapsen oma kokemus saatu esille. Osallistuvat lapset on valittu lapsista, jotka on "nähty kävelevän yksin vapaan leikin aikana" ja jotka olivat joskus ilmaisseet, että heillä ei ole leikkikavereita.</p>
<p>Pinazza, M. A. 2012. Brasilia / Portugali.</p> <p><i>The right of young children to well-being: a case study of a crèche in Portugal.</i></p>	<p>Tutkia kasvatuksellista toimintaa varhaiskasvatuksessa alle 3-vuotiaiden lasten kanssa.</p>	<p>Havainnointimateriaalia (muistiinpanoja & ennalta määrättyjen asteikoiden hyödyntämistä esim. hyvinvointia mitattaessa), haastatteluaineisto</p>	<p>n=68 0–3 v. lapset</p>	<p>Lapsi voi parhaiten, kun pedagogiikassa keskitytään olemiseen ja tuntemiseen, kuulumiseen ja osallistumiseen, tutkimiseen ja kommunikoimiseen, selittämiseen ja luomiseen. Varhaiskasvatuksen ympäristöön ja lapsen hyvinvointiin vaikuttaa myös kasvattajan sensitiivisyys ja lapsen kannustaminen toimimaan autonomisesti.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Pedagogiikan näkökulma nostettu esille.</p>
<p>Puroila, A-M., Estola, E. & Syrjälä, L. 2012. Suomi.</p> <p><i>Having, Loving, and Being: Children's Narrated Well-Being in Finnish Day Care Centres.</i></p>	<p>Mitä lapset kertovat hyvinvoinnistaan suomalaisissa päiväkodeissa?</p>	<p>Päivittäinen havainnointi, lasten kuuntelu, nauhoitetut keskustelut (467 tilannetta)</p>	<p>n=56 1–7 v. lapset Lisäksi 11-12 aikuista</p>	<p>Lapsi voi hyvin inspiroivassa ja mahdollisuuksia antavassa ympäristössä, kun aikuiset huomioivat lapsen ja tällä on ystäviä sekä mahdollisuuksia merkitykselliseen tekemiseen. Hyvinvointia haittaavat</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Lapsen oma näkökulma tuotu esiin, myös pienimmät lapset osallisina tutkimuksessa.</p>

<p>Robson, S., Brogaard-Clausen, S. & Hargreaves, D. 2019. Iso-Britannia.</p> <p><i>Loved or listened to? Parent and practitioner perspectives on young children's well-being.</i></p>	<p>Kuinka vanhemmat ja varhaiskasvatukseen toimijat ymmärtävät lapsen hyvinvoinnin?</p>	<p>Sähköinen kyselylomake</p>	<p>155 vanhempaa 285 varhaiskasvatuksen toimijaa</p>	<p>joustamattomat säännöt, etäisyys aikuisista, huonot suhteet vertaisten kanssa sekä se, että lasta ei kunnioiteta yksilönä ja tekijänä.</p> <p>Vanhemmat ja vakan henk.kunta mainitsivat tärkeiksi lapsen hyvinvointiin vaikuttaviksi tekijöiksi hauskanpidon ja naurun, hyvän olon itsestä, kuulluksi tulemisen, hyvät perhesuhteet, sen, että on aikaa ja tilaa leikille sekä mahdollisuus tunteiden ilmaisuun. Vanhemmat painottivat rakkautta ja vakan henkilökunta kuulluksi tulemista.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Tutkimuksessa nostettiin esiin, että lapsen näkökulmaa ei olla otettu huomioon ja että se saattaisi vaikuttaa tuloksiin.</p>
<p>Sando, O. J. 2019a. Norja.</p> <p><i>The outdoor environment and children's health: A multilevel approach.</i></p>	<p>Minkälainen vaikutus ulkotilaympäristöllä on lapsen terveyteen, hyvinvointiin ja fyysiseen aktiivisuuteen varhaiskasvatuksessa?</p>	<p>Videohavainnot, vapaan leikin aikana ulkotilassa 471 kpl</p>	<p>n=80 3–4 v. lapset 8 yksikköä</p>	<p>Luonnolla ja ulkona leikkimisellä on yhteys lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Vapaat leikkialueet vaikuttavat positiivisesti fyysiseen aktiivisuuteen. Ympäristöllä on suurempi vaikutus fyysiseen aktiivisuuteen kuin lapsen hyvinvointiin.</p>	<p>Kyllä</p>	
<p>Sando, O. J. 2019b. Norja.</p> <p><i>The physical indoor environment in ECEC settings: children's well-being and physical activity.</i></p>	<p>Minkälainen vaikutus sisätilaympäristöllä on lapsen hyvinvointiin ja fyysiseen aktiivisuuteen varhaiskasvatuksessa?</p>	<p>Videohavainnot, vapaan leikin aikana sisätilassa 479 kpl</p>	<p>n=80 3–4 v. lapset 8 yksikköä</p>	<p>Avoin tila, jossa on mahdollisuus fyysiseen toimintaan ja liikkumiseen vaikuttaa lasten hyvinvointiin ja fyysiseen aktiivisuuteen positiivisesti. Tila, joka on täytetty pöydillä ja tuoleilla vaikuttaa negatiivisesti hyvinvointiin ja fyysiseen aktiivisuuteen. Tilalla on suurempi vaikutus fyysiseen aktiivisuuteen kuin hyvinvointiin. Leikillä on</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Tutkimuksessa nostettiin esiin, että tämän kaltaisia tutkimuksia ei ole tehty kovin paljon – vertailupintaa ei siis ole. Aihe vaatisi lisää tutkimusta, jotta tuloksista voisi vetää tarkkoja johtopäätöksiä.</p>

<p>Sando, O. J. & Sandseter, E. B. H. 2020. Norja.</p> <p><i>Affordances for physical activity and well-being in the ECEC outdoor environment.</i></p>	<p>Kuinka ulkotilojen käyttömahdollisuudet vaikuttavat ja edistävät lapsen fyysistä aktiivisuutta ja hyvinvointia?</p>	<p>Videohavainnot, 858 kpl</p>	<p>n=73 (lapsia) 8 yksikköä</p>	<p>suora yhteys parempaan hyvinvointiin.</p> <p>Lapset kokevat fyysisen aktiivisuuden ja hyvinvoinnin hyvin yksilöllisesti. Pojat ja vanhemmat lapset kokevat enemmän fyysiseen aktiivisuuteen liittyvää hyvinvointia. Ulkotilojen monipuolinen ja yksilöllinen käyttömahdollisuus tukee lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa.</p>	<p>Kyllä</p>	
<p>Sandseter, E. B. & Seland, M. 2015. Norja.</p> <p><i>Children's Experiences of Activities and Participation and their Subjective Well-Being in Norwegian Early Childhood Education and Care Institutions.</i></p>	<p>Kuinka lapset kokevat subjektiivista hyvinvointia varhaiskasvatuksessa? Kuinka mahdollisuudet osallistumiselle sekä itse aktiviteetit ovat yhteydessä lapsen subjektiiviseen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa?</p>	<p>Kyselylomake / strukturoitu haastattelu</p>	<p>n=171 4–6 v. lapset 18 yksikköä</p>	<p>Lapsen hyvinvoinnille varhaiskasvatuksessa on merkityksellistä se, että lapsella on mahdollisuus valita mihin hän menee, mitä tekee ja kenen kanssa. Lapsella tulee olla mahdollisuus olla eri mieltä henkilökunnan kanssa, keskustella ja neuvotella omista mahdollisuuksistaan, vaikka ne eroaisivatkin henkilökunnan mielipiteistä. Lisäksi lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa vaikuttaa lapsen fyysinen ympäristö, lelut ja välineet sekä mahdollisuudet aktiviteetteihin.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Lapsen oma näkökulma saatu esille.</p>
<p>Sandseter, E. B. H. & Seland, M. 2017. Norja.</p> <p><i>4-6 year-Old Children's Experience of Subjective Well-Being and Social Relations in ECEC Institutions.</i></p>	<p>Kuinka lapset kokevat sosiaaliset suhteet päiväkodissa? Kuinka lapsen sosiaaliset</p>	<p>Kyselylomake / strukturoitu haastattelu</p>	<p>n=171 4–6 v. lapset 17 yksikköä</p>	<p>Lasten positiiviset sosiaaliset suhteet varhaiskasvatuksessa vaikuttavat positiivisesti subjektiiviseen hyvinvointiin. Vertaissuhteiden suuri määrä ei kuitenkaan paranna hyvinvointia. Lasten väliset ongelmat</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Lasten näkökulma saatu esille.</p>

	suhteet ovat yhteydessä lapsen subjektiiviseen hyvinvointiin?			vaikuttavat negatiivisesti hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Hyvät ja turvalliset suhteet henkilökunnan kanssa vaikuttavat myönteisesti lasten hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa.		
Seland, M., Sandseter, E. B. H. & Bratterud, Å. 2015. Norja. <i>One- to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care.</i>	Minkälaisissa tilanteissa 1–3-vuotiaat norjalaislapset kokevat subjektiivista hyvinvointia varhaiskasvatuksessa?	Fenomenologinen observointi Havainnot analysoitu	n=18 1–3 v. lapset	Lapsi tuntee subjektiivista hyvinvointia tilanteissa, joissa hänet nähdään, häntä ymmärretään ja huomioidaan subjektina, jolla on omat tarkoitusperänsä, tarpeet ja mieltymykset.	Kyllä	Lapsia tutkittu lapsen itsensä kautta, tarkoituksena ymmärtää lapsen kokemusta.
Storli, R. & Sandseter, E. B. H. 2019. Norja. <i>Children's play, well-being and involvement: How children play indoors and outdoors in Norwegian early childhood education and care institutions.</i>	Mikä yhteys on 3–4-vuotiaan lapsen leikillä, hyvinvoinnilla ja osallisuudella? Minkälaisiin leikkeihin 3–4-vuotiaat lapset osallistuvat varhaiskasvatuksessa, sisällä ja ulkona?	Videomateriaalia (1920 min) Havainnointia Hyvinvointia mitattu Leuvenin asteikolla	n=80 2–6 v. lapset 8 yksikköä, jokaisesta yksiköstä 1 vakan opettaja	Leikillä, hyvinvoinnilla ja osallisuudella on vahva yhteys. Lähes kaiken tyyppinen leikki vaikuttaa positiivisesti lapsen hyvinvointiin ja osallisuuteen. Lapset leikkivät hyvin monipuolisesti, tarkat prosenttimäärät esitetty tutkimuksessa.	Kyllä	Osallistujat olivat 2-6-vuotiaita, mutta tutkimuskysymykset keskittyivät 3-4-vuotiaisiin: kuinka monta 3-4-vuotiasta siis oli ryhmissä? Onko kysymyksiin kuitenkin haettu vastausta laajemman ikäryhmän avulla?
Svinth, L. 2018. Tanska. <i>Being touched – The transformative potential of nurturing touch practices in relation to toddlers' learning and emotional well-being.</i>	Kuinka kosketuksella voidaan vaikuttaa lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen?	Jokaisen aikuisen kirjoittama n. 2 sivun raportti kokemuksestaan	10 lasta 13 vakan työntekijää	Aikuiset kokevat kosketuksen lisäävän heidän sensitiivisyytään lasta ja yhteistä tilaa kohtaan. Lapset huomioivat kehonsa ja tunteensa paremmin, ovat rennompia ja joustavampia eri tilanteissa. Kosketuksella on positiivinen vaikutus lapsen hyvinvointiin.	Kyllä	Osallistujat ovat valikoituneet kosketukseen liittyvät "workshopin" kautta, joten heillä voi olla ennakkokäsityksiä kosketuksen

<p>Walton, J. 2011. Iso-Britannia.</p> <p><i>A collaborative inquiry: 'how do we improve our practice with children?'</i></p>	<p>Kuinka lasten hyvinvointia voitaisi parantaa?</p>	<p>Kysely, video- ja haastattelumateriaalia, päiväkirjamerkinnot</p>	<p>Otosmäärä ei tiedossa. 11 yksikön työntekijöitä</p>	<p>Lasten hyvinvointia varhaiskasvatuksessa voi parantaa ottamalla huomioon, mikä on todella tärkeää ja kuinka haluaa olla osa muutosta. On hyvä ottaa huomioon omat motiivit muutokseen sekä kuinka aikoo saada muutoksen aikaan. Näin on mahdollista olla läsnä, tarkoituksenmukainen sekä eituomitseva omassa toiminnassaan, joka vaikuttaa positiivisesti lapsen hyvinvointiin.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>vaikutuksesta. Aikuiset kirjoittivat myös hieromiensa/kosketamiensa lasten kokemuksista. Kirjoitukset saattavat olla puolueellisia. Lapsen näkökulmaa ei ole tuotu esille.</p> <p>Osallistujamäärä ei tiedossa. Jokainen osallistuja valitsi toiminnastaan joitain asioita, joihin panostettiin ja tietoisesti seurasi niiden vaikutusta lasten hyvinvointiin. Näin selville saadaan vain valitun näkökulman vaikutus.</p>
<p>Werner, C. D., Linting, M., Vermeer, H. J. & van Ijzendoorn, M. H. 2015. Alankomaat.</p> <p><i>Noise in center-based child care: Associations with quality of care and child emotional wellbeing.</i></p>	<p>Tutkia varhaiskasvatuksessa äänentason yhteyttä lapsen hyvinvointiin.</p>	<p>Videoaineisto Mitattiin äänen tasoa, äänen lähde analysoitiin Lasten hyvinvointi mitattiin "Well-Being Scale":n avulla</p>	<p>n=309 245 lasta 64 vakan henk.kuntaa 64 yksikköä</p>	<p>Äänen voimakkuudella ja vaihtelulla varhaiskasvatuksessa on yhteys lapsen hyvinvointiin. Niin liian äänekkäs kuin liian hiljainenkin ympäristö vaikuttavat lapsen hyvinvointiin negatiivisesti. Lisäksi vahvat äänenvoimakkuuden vaihtelut vaikuttavat lapsen hyvinvointiin negatiivisesti.</p>	<p>Kyllä</p>	<p>Äänentasoja on mitattu mittarein, eikä vain otettu huomioon ihmisten mielipiteitä äänentasosta. Jokaista ryhmää havainnoitiin yhden aamun verran, joka ei anna kovin monipuolista kuvaa äänentasojen vaihtelusta.</p>

6 Tulokset

6.1 Tutkimusten näkökulmia lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa

Ensimmäinen tutkimuskysymys käsitteli sitä, mistä näkökulmista lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa on tutkittu. Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa oli tutkittu niin lasten kuin aikuistenkin näkökulmista, sekä niitä sekoittaen. Lisäksi näkökulmia tutkimuksiin oli etsitty varhaiskasvatuksen arjesta ja ympäristöistä. Tutkimusta oli tehty moninaisesti, eri tutkimusmenetelmiä käyttäen ja yhdistäen.

Lasten hyvinvointia varhaiskasvatuksessa oli tutkittu lasten näkökulmasta kuudessa tutkimuksesta (Koch 2018; Nergaard 2020; Puroila, Estola & Syrjälä 2012; Sandseter & Seland 2015; Sandseter & Seland 2017; Seland, Sandseter & Bratterud 2015). Aikuisen näkökulman kautta lapsen hyvinvointia tai siihen vaikuttamista oli tutkittu viidessä tutkimuksessa (Brogaard-Clausen & Robson 2019; Giske ym. 2018; Nah, Bjørgen, Go & Yoo 2020; Robson, Brogaard-Clausen & Hargreaves 2019; Svinth 2018; Walton 2011).

Sosiaalisten suhteiden näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia oli kolme (Dalli ym. 2020; Nergaard 2020; Sandseter & Seland 2017). Leikin näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia oli kolme (Hewes 2014; Howard & McInnes 2013; Storli & Sandseter 2019). Fyysisen ympäristön näkökulmasta tehtyjä tutkimuksia oli viisi (Bjørgen 2015; Sando 2019a; Sando 2019b; Sando & Sandseter 2020; Werner, Linting, Vermeer & Ijzendoorn 2015). Laajaa, kokonaisvaltaisempaa näkökulmaa oli haettu yhdeksässä tutkimuksessa (Erwin 2017; Koch 2018; Nah, Bjørgen, Go & Yoo 2020; Pinazza 2012; Puroila, Estola & Syrjälä 2012; Robson, Brogaard-Clausen & Hargreaves 2019; Sandseter & Seland 2015; Seland, Sandseter & Bratterud 2015; Walton 2011). Kokonaisvaltaisemmissa tutkimuksissa niin aikuisen kuin lapsenkin näkökulmat olivat edustettuina.

Yli puolessa tutkimuksista (n=14, 61%) oli käytetty apuna havainnointia (Bjørgen 2015; Dalli ym. 2020; Erwin 2017; Giske ym. 2018; Howard & McInnes 2013; Pinazza 2012; Puroila ym. 2012; Sando 2019a; Sando 2019b; Sando & Sandseter 2020; Seland ym. 2015; Storli & Sandseter 2019; Walton 2011; Werner ym. 2015). Erilaisin keinoin toteutettu lasten toiminnan tai yleisen tekemisen havainnointi olikin yleisin tapa tutkimuksen tekemisessä.

Videointia oli käytetty materiaalin keräämiseen havainnoinnin tukena yhdessätoista tutkimuksesta (Bjørgen 2015; Dalli ym. 2020; Erwin 2017; Howard & McInnes 2013;

Nergaard 2020; Sando 2019a; Sando 2019b; Sando & Sandseter 2020; Storli & Sandseter 2019; Walton 2011; Werner ym. 2015). Kahdessa tutkimuksessa (Puroila ym. 2012; Seland ym. 2015) lapsen hyvinvointia oli tutkittu lapsen näkökulmasta käyttämällä apuna havainnoinnin lisäksi haastattelua. Puroila ym. (2012) tutkimuksessa havainnoinnin lisäksi lasten keskusteluja oli nauhoitettu. Nergaardin (2020) tutkimuksessa lapsia oli vain haastateltu. Giske ym. (2018) tutkimuksen materiaali oli kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen henkilökunnan havaintoihin perustuvaa. Havainnot oli kirjattu lomakkeeseen ennalta määrättyjen kategorioiden avulla. Svinthin (2018) tutkimuksessa aikuiset olivat kirjanneet ylös näkemyksiään ja kokemuksiaan oman kosketuksensa vaikutuksesta lapsen hyvinvointiin.

Tutkimuksista viisi (Dalli ym. 2020; Erwin 2017; Koch 2018; Puroila ym. 2012; Walton 2011) yhdisti useaa tutkimusmenetelmää. Dalli ym. (2020) tutkimus yhdisti video- ja havaintomateriaalia sekä aikuisten keskusteluryhmien avulla kerättyjä muistiinpanoja. Kochin (2018) tutkimuksessa lasten näkökulma tuotiin esille lasten ottamien valokuvien avulla. Lisäksi lapsia haastateltiin, jotta heillä oli mahdollisuus selittää omia valintojaan ja kertoa tarinoita subjektiivisen hyvinvoinnin kohteistaan. Puroila ym. (2012) tutkimus yhdisti havainnointia, lasten kuuntelua sekä keskustelujen nauhoittamista materiaalin keräämisessä. Waltonin (2011) tutkimusmateriaali koostui varhaiskasvatuksen työntekijöiden kyselystä, video- ja haastattelumateriaalista sekä työntekijöiden pitämistä päiväkirjoista.

Erwin (2017) oli tutkimuksessaan havainnoinut päiväkotien toimintaa ja haastatellut varhaiskasvatukseen eri tavoilla liittyviä henkilöitä, kuten opiskelijoita, tutkijoita ja henkilökuntaa. Lisäksi Erwinin (2017) tutkimuksessa yhdistettiin erilaisista dokumenteista, kuten varhaiskasvatusta ohjaavista dokumenteista, saatua tietoa havaintomateriaaliin. Pelkän kirjallisuuden avulla lasten hyvinvointia varhaiskasvatuksessa oli tutkittu yhdessä artikkelissa (Hewes 2014).

Lomakekysely aikuisille (vanhemmat, varhaiskasvatuksen henkilökunta) oli toteutettu kolmessa tutkimuksessa (Brogaard-Clausen & Robson 2019; Nah ym. 2020; Robson ym. 2019). Kysely toteutettiin sähköisesti kaikissa tutkimuksista. Lasten lomakekysely oli toteutettu tutkimuksissa kahdessa (Sandseter & Seland 2015; Sandseter & Seland 2017). Molemmissa tutkimuksista lomakekysely oli toteutettu yhdistämällä siihen strukturoitu haastattelu, joka mahdollisti lomakekyselyn tekemisen lapsen iästä huolimatta.

Otosmäärät vaihtelivat 18:sta (Seland ym. 2015) 1084:än (Giske ym. 2018). Otosmäärä ei ollut tiedossa kolmessa tutkimuksessa (Erwin 2017; Koch 2018; Walton 2011.) Tutkittavien lasten iät vaihtelivat nolasta seitsemään ikävuoteen. Kaikissa tutkimuksissa ei lasten ikää kuitenkaan mainittu. Hyvinvointimittareita oli käytetty tutkimuksissa yhdeksässä. Leuvenin hyvinvointimittari oli käytössä viidessä tutkimuksesta (Howard & McInnes 2013; Sando 2019a; Sando 2019b; Sando & Sandseter 2020; Storli & Sandseter 2019). Werner ym. (2015) tutkimuksessa oli käytetty hyvinvoinnin mittarina hollantilaista Wellbeing Scalea. Mittarin tiedot löytyivät vain hollannin kielellä. Giske ym. (2018) tutkimuksessa oli käytetty Alle Med – hyvinvointimittaria tutkimuksen tarpeisiin nähden soveltaen. Alle Med – mittarin tiedot löytyivät vain norjaksi. Bjørgen (2015) käytti tutkimuksessaan apuna Leuvenin hyvinvointimittarin kaltaista viisiasteista ”Well-being and involvement in care settings. A process-oriented Self-evaluation Instrument (SIC)” – hyvinvointimittaria. Pinazzan (2018) tutkimuksessa mainittiin, että käytössä oli aikaisempaan EEL projektiin suunniteltu hyvinvointimittari.

6.2 Näkökulman vaikutus vastauksiin siitä, kuinka hyvinvointi rakentuu varhaiskasvatuksessa

Toinen tutkimuskysymys pohti sitä, kuinka näkökulma vaikuttaa vastauksiin siitä, miten hyvinvointi rakentuu varhaiskasvatuksessa. Eri näkökulmat vaikuttivat tuloksiin siitä, kuinka hyvinvoinnin koetaan varhaiskasvatuksessa rakentuvan, mutta yhtäläisyyksiä tuloksissa oli paljon. Aikuisen ja lapsen näkökulmissa oli paljon yhteneväisyyksiä, mutta myös joitain eroavaisuuksia. Lisäksi, jos näkökulmaksi oli otettu esimerkiksi tilanne arjesta, hyvinvointiin vaikuttavia asioita oli vain löydetty sen tietyn tilanteen piiristä. Näkökulmia tarkasteltaessa seuraavat arjesta tutkimuksen kohteiksi otetut yläkäsitteet nousivat esiin: lapsi ja sosiaaliset suhteet, lapsi yksilönä, varhaiskasvatusympäristö ja leikki sekä henkilökunta ja pedagogiikka. Hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa vaikuttavia asioita oli tutkimuksissa löydetty monipuolisesti ja runsaasti.

6.2.1 Lapsi ja sosiaaliset suhteet

Brogaard-Clausen ja Robsonin (2019) aikuisten näkökulmasta tehdyssä tutkimuksessa tultiin siihen tulokseen, että lapsen vertaissuhteet eivät vaikuta lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa mainittiin kuitenkin tuloksen ristiriitaisuus verraten teorian tietoon, jonka mukaan lapsen vertaissuhteet vaikuttavat lapsen hyvinvointiin

varhaiskasvatuksessa (Brogaard-Clausen & Robson 2019). Dalli ym. (2020) päättelivät tutkimuksessaan, joka oli koottu aikuisten tekemien havaintojen avulla, että koska lapset ovat valmiita tekemään töitä korjatakseensa vertaissuhteitaan, vertaissuhteet ovat tärkeitä lapsille ja vaikuttavat heidän hyvinvointiinsa varhaiskasvatuksessa.

Myös Giske ym. (2018) mukaan lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa selittäviin tekijöihin kuuluu lapsen sosio-emotionaalinen kompetenssi. Giske ym. (2018) tutkimus oli tehty aikuisten havaintojen pohjalta. Nergaardin (2020), Puroila ym. (2012) sekä Sandseter ja Selandin (2017) lasten näkökulmasta tehdyt tutkimukset tukivat Dalli ym. (2020) ja Giske ym. (2018) tutkimusten kanssa samaan tulokseen, vaikkakin hieman eri näkökulmasta: lapset kokevat vertaissuhteissa torjunnan tai hylkäämisen stressaavana ja kipeänä, joka vaikuttaa heidän tunnetilaansa ja hyvinvointiinsa varhaiskasvatuksessa negatiivisesti. Kochin (2018), Puroila ym. (2012) sekä Sandseter ja Selandin (2017) tutkimusten mukaan lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa vaikuttaa positiivisesti se, että lapsella on ystäviä. Sandseter ja Seland (2017) tutkimuksessa tuli esiin, että vertaissuhteiden suuri määrä ei kuitenkaan lisää hyvinvointia, vaan jo yksi hyvä ystävä saa aikaan hyvinvoinnin tunnetta.

6.2.2 Lapsi yksilönä

Seland ym. (2015) ja Erwinin (2017) tutkimuksissa todettiin, että lapsi kokee hyvinvointia tilanteessa, jossa hänet nähdään, huomioidaan ja ymmärretään yksilönä, jolla on omat tarkoitusperät, tarpeet ja mieltymykset. Seland ym. (2015) tutkimus oli tehty lasten näkökulmasta. Erwinin (2017) tutkimuksen näkökulmassa oli haettu hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuutta ja sen ymmärtämistä, mutta ei suoranaisesti lapsen näkökulmaa hyödyntäen. Puroila ym. (2012) lasten näkökulmasta tehdyn tutkimuksen tulokset taas osoittavat, että lapsen hyvinvointia haittaa, jos lasta ei kunnioiteta yksilönä ja tekijänä. Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistäväksi tekijäksi nousi lisäksi se, että lapsella on mahdollisuuksia merkitykselliseen tekemiseen (Puroila ym. 2012) ja kuulluksi tulemiseen (Robson ym. 2019). Robson ym. (2019) tutkimus oli tehty aikuisen näkökulmasta ja tutkimuksessa mainittiin erikseen, että lapsen näkökulman esiin tuominen olisi saattanut muuttaa tuloksia.

Sandseter ja Seland (2015) totesivat, että lapsen hyvinvoinnille varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että lapsi saa itse vaikuttaa omaan tekemiseensä, vaikka se olisikin ristiriidassa henkilökunnan ajatusten kanssa; lapsella tulisi olla mahdollisuus keskustella ja neuvotella itseään koskevista päätöksistä. Henkilökunnan tulisi olla sensitiivistä ja kannustaa lasta

toimimaan autonomisesti (Pinazza 2012). Kochin (2018) tutkimus nosti esiin varhaiskasvatuksessa hyvinvointia tukevaksi seikaksi lasten alamaailman ja mahdollisuuden sen tutkimiseen ilman, että suhteet aikuisiin rikkoutuvat. Lisäksi Kochin (2018) mukaan lapsen hyvinvointiin vaikuttaa positiivisesti se, että lapsi saa kokeilla omia rajojaan turvallisessa ympäristössä. Kaikissa aikaisemmin mainitsemissani, lapsen näkökulmasta tehdyissä, tutkimuksissa eniten nousi esiin juuri lapsen arvostaminen yksilönä. Kaikissa tutkimuksissa, joissa lapsen yksilöllisyyden huomioiminen nousi esiin, oli näkökulmana kokonaisvaltainen hyvinvointi, eli tutkimusta ei oltu tehty vain yhden arjen tilanteen näkökulmasta.

6.2.3 Varhaiskasvatusympäristö ja leikki

Bjørgenin (2015), Sandon (2019a; 2019b) sekä Sando ja Sandsesterin (2020) tekemissä tutkimuksissa nostettiin esiin niin lapsen fyysinen ympäristö kuin sen vaikutus lapsen hyvinvointiin. Niin sisä- kuin ulkotiloissakin positiivisesti hyvinvointiin vaikuttaa mahdollisuus fyysiseen toimintaan ja liikkumiseen avoimessa tilassa (Sando 2019a; Sando 2019b). Fyysinen aktiivisuudella on positiivinen vaikutus lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa lapsesta riippuen: pojat ja vanhemmat lapset kokevat useimmiten hyvinvointia ollessaan fyysisesti aktiivisia (Sando & Sandseter 2020). Lisäksi luonnossa leikkimisellä ja luonnon kokemisella todettiin olevan positiivinen vaikutus lapsen hyvinvointiin (Koch 2018; Sando 2019a).

Puroila ym. (2012) totesivat, että lapsen ympäristön tulee olla inspiroiva ja mahdollisuuksia antava, jotta se tukisi lapsen hyvinvointia. Bjørgenin (2015) sekä Sandseter ja Selandin (2015) mukaan leluilla, välineillä sekä mahdollisuuksilla on vaikutus lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Bjørgen (2015) nosti esiin ulkotilojen tärkeiksi piirteiksi mahdollisuuden haasteisiin ja variaatioon sekä omaehtoiseen toimintaan ja kanssakäymiseen. Sando ja Sandseter (2020) taas toteavat, että fyysisen ulkotilan käyttömahdollisuuksien monipuolisuus vaikuttaa positiivisesti lasten hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa.

Werner ym. (2015) tutkivat äänentason vaikutusta lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Äänen voimakkuudella ja sen vaihtelulla todettiin olevan yhteys lapsen hyvinvointiin. Niin liian äänekäs kuin liian hiljainenkin ympäristö vaikuttivat lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa negatiivisesti. Lisäksi Werner ym. (2015) totesivat äänen voimakkuuden liiallisen vaihtelun vaikuttavan negatiivisesti lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa.

Nah ym. (2020) tutkimustuloksissa nousi esiin ympäristön kulttuurin näkökulmasta: kulttuuri vaikuttaa näkemyksiin lapsen hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa. Etelä-Koreassa varhaiskasvatuksen toimijat kokivat kognitiivisten ja ekonomisten ulottuvuuksien olevan tärkeimpiä lasten hyvinvoinnille, kun taas Norjassa tärkeimmiksi nousivat sosiaalinen ulottuvuus, fyysiset tarpeet ja tarve tuntea kiintymystä ja mielihyvää. Fyysisen ympäristön näkökulmaan keskittyneiden tutkimusten vastaukset koskevat luonnollisesti fyysistä ympäristöä juuri siitä perspektiivistä, josta tutkimus on tehty.

Leikillä todettiin olevan suora yhteys parempaan hyvinvointiin varhaiskasvatusympäristössä (Giske ym. 2018; Howard & McInnes 2013; Robson ym. 2019; Sando 2019b; Storli & Sandseter 2019). Howard ja McInnesin (2013) tutkimuksessa painotettiin sitä, että lapsi kokee enemmän hyvinvointia osallistuessaan toimintaan, jonka mieltää leikiksi. Storli ja Sandseterin (2019) tutkimuksen mukaan lähes kaiken tyyppinen leikki vaikuttaa positiivisesti lapsen hyvinvointiin. Robson ym. (2019) tutkimuksessa mainittiin hyvinvoinnin lähteeksi varhaiskasvatuksessa myös hauskanpito, hyvä olo itsestä sekä tila tunteiden ilmaisulle. Vapaa, spontaani leikki antaa lapselle mahdollisuuden käsitellä tunteitaan ja hankalia tilanteita sekä lievittää stressiä. Vapaan leikin aikana on tärkeää, että lapsi saa olla itse leikin kontrolloija. Kun lapsi ymmärtää leikin ja saa olla vaikuttamassa leikin tapahtumiin, leikki vaikuttaa positiivisesti lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. (Hewes 2014.)

6.2.4 Henkilökunta ja pedagogiikka

Erwin (2017) kuvasi artikkelissaan australialaista varhaiskasvatusta, jossa lasten hyvinvointiin kiinnitetään kokonaisvaltaisesti huomiota. Lapset kasvatetaan olemaan osa yhteisöään ja ympäristöään, joka kehittää vahvaa identiteettiä ja vaikuttaa positiivisesti hyvinvointiin. Kun lapsen hyvinvointia huomioidaan varhaiskasvatuksessa kokonaisvaltaisesti, myös lapsi itse saa käsityksen omasta hyvinvoinnistaan ja asioista, joiden avulla siihen voi vaikuttaa. (Erwin 2017). Pinazzan (2017) tutkimuksen mukaan lapsi voi parhaiten, kun pedagogiikassa keskitytään olemiseen ja tuntemiseen, kuulumiseen ja osallistumiseen, tutkimiseen ja kommunikoimiseen sekä selittämiseen ja luomiseen. Erwinin (2017) ja Pinazzan (2017) tutkimuksissa oli haettu kokonaisvaltaista näkökulmaa hyvinvointiin.

Walton (2011) keskittyi tutkimuksessaan työntekijöiden omaan toimintaan ja sen muutokseen, jotta lasten hyvinvointia saataisi parannettua. Waltonin (2011) tutkimuksen tulosten mukaan lasten hyvinvointia voidaan parantaa ottamalla huomioon, mikä on tärkeää ja kuinka itse varhaiskasvatuksen toimijana haluaa olla osa muutosta, mitkä ovat omat motiivit muutokseen

ja kuinka aikoo saada muutoksen aikaan. Lisäksi Walton (2011) mainitsi tärkeiksi lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa vaikuttaviksi tekijöiksi henkilökunnan läsnäolon sekä eituomitsevan toiminnan. Waltonin (2011) tutkimus oli tehty aikuisen näkökulmasta, mutta siinäkin hyvinvointia tarkasteltiin kokonaisvaltaisesti.

Jos mietitään henkilökunnan vaikutusta lasten hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa, voidaan nostaa esiin vielä Kochin (2018) tutkimus, jossa lasten valokuvien avulla arvioitiin hyvinvoinnin aiheita varhaiskasvatuksessa. Lasten kuvissa ei esiintynyt aikuisia lainkaan. (Koch 2018.) Puroila ym. (2012) nostivat tuloksissaan kuitenkin esiin, että lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa vaikuttavat positiivisesti aikuiset, jotka ottavat lapsen huomioon. Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa haittaa etäisyys aikuisista, joustamattomat säännöt (Puroila ym. 2012) sekä aikuisten kiire tai saavuttamattomuus (Sandseter & Seland 2017). Hyvät ja turvalliset suhteet henkilökunnan kanssa vaikuttavat lasten hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa myönteisesti (Sandseter & Seland 2017). Puroila ym. (2012) ja Sandseter ja Selandin (2017) tutkimukset olivat molemmat tehty lapsen näkökulmasta.

Ulkotilanteissa mahdollisuudet asioiden jakamiseen niin vertaisten kuin henkilökunnankin kanssa vahvistavat lapsen hyvinvoinnin tunnetta (Bjørgen 2015). Svinthin (2018) mukaan aikuiset kokevat kosketuksen lisäävän heidän sensitiivisyyttään lasta ja yhteistä tilaa kohtaan. Lisäksi kosketus auttaa lasta huomioimaan kehonsa ja tunteensa paremmin sekä olemaan niin rennompia kuin joustavampiakin eri tilanteissa. Kosketuksella on siis positiivinen vaikutus myös lapsen hyvinvointiin. (Svinth 2018.)

7 Pohdinta

7.1 Tutkimustulosten tarkastelua

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena oli tutkia, mistä näkökulmista lasten hyvinvointia varhaiskasvatuksessa on tutkittu sekä sitä, kuinka näkökulmat vaikuttavat siihen, miten lasten hyvinvoinnin koetaan varhaiskasvatuksessa muodostuvan. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena oli kerätä tietoa lapsen hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa sekä pohtia kootun tiedon avulla, kuinka lapsen hyvinvointia voidaan parhaiten huomioida ja parantaa niin varhaiskasvatuksessa kuin päiväkotiympäristössäkin. Johanssonin (2007, 6) mukaan tutkimus voidaan todeta riittämättömäksi tietyltä alueelta, jos systemaattinen kirjallisuuskatsaus ei tuota vastauksia asetettuun tutkimuskysymykseen. Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa koettiin, että tutkimuskysymyksiin löydettiin systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla vastauksia.

Tulokset lapsen hyvinvoinnin varhaiskasvatuksesta tutkimisesta kertovat aiheen monipuolisuudesta: moninaista aihetta on tutkittu moninaisesti. Lasten hyvinvoinnin rakentumisen laajuus nousee esiin artikkelien näkökulmien moninaisuudessa. Tässä katsauksessa arjen tilanteista tutkimuksen kohteeksi otetuiksi näkökulmiksi nostettiin: lapsi ja sosiaaliset suhteet, lapsi yksilönä, varhaiskasvatusympäristö ja leikki sekä henkilökunta ja pedagogiikka. Tutkimusten näkökulmia on lähes yhtä monta kuin tutkimuksiakin. Jos verrataan lasten ja aikuisten näkökulmista tehtyjä tutkimuksia, yhteneväisyyksiä on tuloksissa paljon. Voidaan siis päätellä, että aikuisten havainnot lapsista ja lasten kokemuksista ovat linjassa lasten kokemusten kanssa. Näkökulma ei myöskään sanele tutkimusmenetelmää: eri näkökulmista tehtyjä tutkimuksia oli toteutettu laajasti erilaisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Esiin kuitenkin nousee se, että kyselytutkimuksia lapsille oli tehty todella vähän, vain yksi. Lapsen hyvinvoinnin tutkimus nojaa usein aikuisen näkökulmaan, havaintoon tai näkemykseen lapsen olotilasta ja tuntemuksista. Lisäksi hyvinvointimittareita oli käytetty vain noin 35 % tutkimuksista. Tutkimus ilman mittaria nojaa vielä voimakkaammin tutkijan tai havainnoijan omaan näkemykseen hyvinvoinnista.

Suurin osa vertaissuhteita koskevista tutkimuksista totesi, että lapsen hyvillä vertaissuhteilla on positiivinen vaikutus lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Vertaissuhteiden mahdollistamiseen tulisi siis panostaa. Lisäksi varhaiskasvatuksessa tulisi pohtia lapsen vertaissuhteiden pysyvyyttä: jos jo yksi hyvä ystävä voi saada aikaan hyvinvointia

varhaiskasvatuksessa, lapsia ei tulisi erottaa toisistaan ilman painavaa syytä. Lasten yhteenkuuluvuutta voi Juutisen (2015) mukaan tukea sosiaalisten suhteiden lisäksi tarkastelemalla ryhmän materiaalista ympäristöä sekä päiväkodin pedagogisia käytänteitä. Juutinen (2015) mainitsee myös, että usein ryhmissä yhteenkuuluvuuteen ja vertaissuhteisiin kiinnitetään kunnolla huomiota vasta, kun joku jätetään ryhmän ulkopuolelle tai ryhmässä esiintyy kiusaamista. On kuitenkin huomioitavaa, että Brogaard-Clausen ja Robsonin (2019) vanhemmille ja henkilöstölle tekemässä tutkimuksessa lasten vertaissuhteiden merkityksellisyys ei noussut esiin hyvinvointiin vaikuttavana tekijänä. Tämän tuloksen ristiriita saattaa kertoa aikuisten asenteesta lasten vertaissuhteiden tärkeyteen.

Tulosten mukaan lapsi tulisi kohdata varhaiskasvatuksessa yksilönä sekä pohtia toimintaa ja varhaiskasvatuksen käytänteitä lapsen subjektiivisen kokemuksen kautta. Lasten näkökulmasta tehdyissä tutkimuksissa lapsen yksilöllinen kohtaaminen nousi esiin voimakkaasti. Esimerkiksi lapsilähtöisen toiminnan hyödyntäminen tukee lapsen yksilöllistä kohtaamista ja antaa mahdollisuuksia neuvottelulle, vastuun kantamiselle ja omien päätösten tekemiselle, kuitenkin aikuisen asettamien rajojen puitteissa (Helavaara Robertson, Kinos, Barbour, Pukk & Rosqvist 2015). Tulosten mukaan lapsen yksilöllinen kohtaaminen vaatii henkilökunnalta sensitiivisyyttä ja läsnäoloa. Opettajilla tulisi siis olla tarpeeksi aikaa lapsille sekä koulutustausta ja asenne, joka tukee lapsen yksilöllistä huomioimista.

Fyysisiä ympäristöjä tarkasteltaessa esiin nousi, että luonnolla ja siellä leikkimisellä sekä luonnon kokemisella on positiivinen vaikutus lapsen hyvinvointiin. Lisäksi sisä- ja ulkotilojen monipuolisella käytöllä todettiin olevan lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa positiivinen vaikutus. Varhaiskasvatuksessa voitaisiinkin pohtia varsinkin ulkotilojen ja luonnon monipuolisempaa käyttöä, esimerkiksi vapaan leikin aikana. Onko ryhmän aina välttämätöntä siirtyä sisälle toteuttamaan vapaata leikkiä tai tekemään toimintaa? Toiseksi kysymykseksi nousee liikuntasalien käyttö vain tiettyjen vuorojen aikana: lasten oppimis- ja leikkiympäristöjä saataisi monipuolistettua, jos liikuntasalit olisivat vapaammassa käytössä. Ympäristöön keskittyvien tutkimusten kautta löydettiin hyvin yhteneväisiä tuloksia. Tutkimusten eri perspektiivit (esimerkiksi sisä- tai ulkotilat) loivat yhdistettäessä sopivan ja toisiaan täydentävän kokonaisuuden tiedosta fyysisen ympäristön vaikutuksesta lapsen hyvinvointiin varhaiskasvatuksessa. Mielenkiintoista tutkimuksissa oli se, että leikki ei noussut voimakkaasti esiin puhtaasti lasten näkökulman kautta tehdyissä tutkimuksissa.

Kirjallisuuskatsauksessa esiin tulleiden tutkimusten mukaan lähes kaiken tyyppinen leikki on osa lapsen hyvinvoinnin rakentumista varhaiskasvatuksessa. Koska leikki lieventää stressiä ja antaa mahdollisuuksia tunteiden käsittelylle, leikille tulisi antaa tilaa ja mahdollisuuksia. Lisäksi lapselle tulisi antaa leikkirauha. Karvin (Vlasov ym. 2018) tutkimuksessa leikkiä kuvaillaan tärkeänä prosessilaadun tekijänä. Jos varhaiskasvatuksen henkilöstö tukee leikkiä ja on ohjaamassa sitä, leikki sujuu paremmin ja lapset oppivat enemmän (Vlasov ym. 2018). Esiin nousi myös, että jos lapsi mieltää toiminnan leikiksi, lapsi kokee enemmän hyvinvointia kuin jos hän ei miellä toimintaa leikiksi. Leikkipedagogiikan toteuttaminen varhaiskasvatuksessa on siis tärkeää. Vogt, Hauser, Stebler, Rechsteiner ja Urech (2018) tutkivat matemaattisten taitojen opettamista leikin avulla varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen mukaan leikkipedagogiikan avulla lapset oppivat matemaattisia taitoja paremmin verrattuna ohjeisiin perustuvaan opetusohjelmaan. Leikkipedagogiikassa tärkeäksi nousee kasvattajan ohjaus ja sen taso. (Vogt ym. 2018.)

Disabato ym. (2015) tutkimus tukee kirjallisuuskatsauksen tulosta hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuuteen keskittymisestä: lapsi luo käsityksen omasta hyvinvoinnistaan, kun siihen keskitytään kokonaisvaltaisesti. Kuitenkin lähes puolissa kokonaisvaltaisemmin hyvinvointia tutkituissa tutkimuksissa (Erwin 2017; Nah ym. 2020; Pinazza 2017; Walton 2011) tuloksetkin olivat hyvin abstrakteja. Tulosten mukaan varhaiskasvatuksen toimijoiden tulee olla valmiita tekemään muutoksia rutiineihin ja omiin totuttuihin tapoihinsa toimia, jotta toimintakulttuuri tukisi lapsen hyvinvointia. Lisäksi tutkimuksissa nostettiin esiin henkilöstön motiivit, asiat, joita henkilökunta pitää tärkeinä sekä kulttuurin vaikutus. Tulokset ovat hyvin epämääräisiä sekä henkilön omaan näkemykseen pohjautuvia. Kokonaisvaltaisuuteen ja konkreettisuuteen tähtääviä tutkimuksia olisikin mielenkiintoista löytää aiheesta.

Kochin (2018) tutkimuksessa lapset eivät kokeneet aikuisten parantavan heidän hyvinvointiaan. Kuitenkin Puroila (2012) ja Sandseter ja Selandin (2017) tutkimuksissa lapset ilmaisivat, että varhaiskasvatuksessa lapsia huomioon ottavat sekä saatavilla olevat aikuiset vaikuttavat positiivisesti hyvinvointiin. Aikuisten kiire ja saavuttamattomuus ovat hyvinvointiin negatiivisesti vaikuttavia asioita. Ei voida siis tehdä yleistystä siitä, että aikuiset eivät lasten mielestä vaikuttaisi hyvinvointiin millään tavalla.

7.2 Jatkotutkimukset

Tähän systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen peilaten jatkotutkimukselle kokonaisvaltaisesta suomalaisesta lasten hyvinvoinnista varhaiskasvatuksessa on tilaa: kirjallisuuskatsauksessa

esiin nousi vain yksi suomalaisessa varhaiskasvatuksessa toteutettu tutkimus (Puroila ym. 2012). Kokonaisvaltaisuus ei kuitenkaan saisi viedä pois konkreettista, lapsen subjektiivista kokemusta. Tällainen tutkimus vaatisi toki runsaasti resursseja, mutta antaisi lapsen hyvinvointitutkimukselle paljon. Näin hyvinvointi ei näyttäytyisi kontekstisidonnaisena.

Eri maiden varhaiskasvatusjärjestelmät ja lait ovat hyvin erilaisia, maiden kulttuureista puhumattakaan. Tämä tuli esiin Nah ym. (2020) tutkimuksessa, jossa vertailuun nostettiin etelä-korealainen ja norjalainen näkökulma. Tämän vuoksi laaja juuri Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten näkökulmasta tehty hyvinvointitutkimus toisi esiin erityisesti suomalaisessa yhteiskunnassa ja kulttuurissa varhaiskasvatusvuosiaan viettävien lasten tarpeet hyvinvointia ajatellen.

Tutkimuksen yhteydessä voisi nostaa esiin Erwinin (2017) tutkimuksen tapaan, kuinka suomalaiset varhaiskasvatusta koskevat lait ja sitä ohjaavat asiakirjat esittävät huomion kiinnittämisen lasten hyvinvointiin sekä kuinka suomalaisessa kulttuurissa lapsi kokee hyvinvoinnin. Lisäksi jatkotutkimuksen voisi tehdä siitä, kuinka varhaiskasvatuksen opettajien, sosionomien ja lastenhoitajien opinnoissa valmistetaan tulevaa henkilökuntaa ottamaan huomioon lapsen hyvinvointi ja siihen vaikuttavat moninaiset asiat sekä sen havainnointi.

Tutkimuksen yhteydessä voisi paneutua myös siihen, kuinka tulevia ammattilaisia opettavat käsittelevät lapsen hyvinvointia, minkälaisiin asioihin he kiinnittävät huomiota ja mihin he tietonsa pohjaavat. Lisäksi tätä voisi peilata jo kentällä toimivaan, eri ikäpolvista koostuvaan henkilökuntaan sekä heidän näkemyksiinsä lasten hyvinvoinnin huomioinnista. Olisi myös mielenkiintoista tietää kentällä toimivan henkilökunnan asenteista lasten hyvinvointia parantavia muutoksia kohtaan, varsinkin, jos muutokset muuttaisivat jo olemassa olevia, kenties helpommalta tuntuvia, toimintatapoja.

Tutkimusmenetelmistä lapsille suoritettu lomakekysely oli selkeästi aliedustettu, vain yksi tutkimuksista hyödynsi lomakekyselyä lasten tutkimisessa (Sandseter & Seland 2015). Osana jatkotutkimusta olisikin mielenkiintoista luoda lapsille ikätasoon sopiva lomakekysely, jonka avulla varhaiskasvatuksessa hyvinvointiin vaikuttavia asioita voitaisi ottaa selville kysymällä suoraan lapselta. Lomakekysely mahdollistaisi laajan aineiston keräämisen suhteellisen yksinkertaisesti.

7.3 Tutkimuksen luotettavuus ja rajoitteet

Tutkimuksen luotettavuuden ensimmäiseksi ongelmaksi nousee, että sen on tehnyt vain yksi tutkija. Johanssonin (2007, 6) sekä Pudas-Tähkä ja Axelinin (2007, 46) mukaan laadukkaana systemaattisen kirjallisuuskatsauksen teko vaatii vähintään kaksi tutkijaa. Kahden tutkijan työn ajatellaan tuottavan laadukkaamman ja luotettavamman tuloksen. Kun vähintään kaksi yksilöä tarkastelee materiaalia, virheet ja vääristymät esimerkiksi artikkeleita valittaessa vähenevät. Lisäksi aineiston läpikäyminen vähintään toisen tutkijan kanssa pakottaa tutkijoiden välille keskustelua, argumentointia ja ajattelua. (Pudas-Tähkä & Axelin 2007.)

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen toteutti vain yksi tutkija, joten artikkeleja koskevaa dialogia ei syntynyt eikä valintoja tarvinnut perustella. Yhden tutkijan ongelmaa yritettiin minimoida lähestymällä systemaattista kirjallisuuskatsausta käyttäen PRISMA 2020 Statementiä apuna, varsinkin artikkeleja valittaessa. Näin valmis pohja antoi artikkelien tarkastelulle raamit sekä eri näkökulmia, joiden avulla aineistoa lähestyttiin. Lisäksi tutkimusta tehtäessä yritettiin tietoisesti välttää tietyn vastauksen etsimistä. Aineistoa yritettiin lähestyä mahdollisimman avoimin mielin. Ensimmäisenä etsittiin tietoa, ei vastausta.

Toiseksi rajoitteeksi tutkimuksessa nousee kieli ja kielen mahdollisesti aiheuttama kieliharha. Kieliharhan välttämiseksi kirjallisuutta pitäisi valita kaikilla kielillä ja käännettää se osatuille kielille (Pudas-Tähkä & Axelin 2007, 49). Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa kieliharha on hyvinkin mahdollinen. Aika- ja raharesurssien puitteissa haku rajattiin suomen- ja englanninkieliseen aineistoon, eikä aineiston kääntämistä voitu toteuttaa. Suomi ja Englanti ovat kielet, joita tutkija osaa sujuvasti ja joilla kirjoitettua akateemista tekstiä tutkija ymmärtää ilman pelkoa väärinkäsitysten syntymisestä.

Kolmantena tutkimuksen luotettavuutta ja rajoitteita pohdittaessa voidaan nostaa esiin julkaisuharha ja se, että tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa ei käytetty julkaisuharhan korjaamiseksi harmaata kirjallisuutta. Metsämuurosen (2007, 38) mukaan positiivisilla tuloksilla on suurempi todennäköisyys tulla julkaistuksi. Voidaankin siis pohtia, kuinka edustavasti lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa koskeva tieto on pystytty julkaistun tiedon avulla kartoittamaan. Harmaa kirjallisuus rajautui kuitenkin pois, koska kriteeriksi asetettiin, että aineisto on vertaisarvioitua ja julkaistua.

Materiaalia läpikäydessä esiin nousi tutkimuksen neljäs haavoittuvaisuus, eli hakutermin puutteellisuus. Vaikka hakulauseke muodostettiin kirjaston informaatikon avulla, englannin

kielistä termistöä olisi pitänyt tutkia aineiston kautta ennen lopullisen hakulausekkeen kokoamista. Varhaiskasvatuksesta käytetty termistö on englanniksi hyvin monipuolista ja sen merkitys vaihtelee maasta riippuen. Esimerkiksi termin ”*preschool*”, jonka suomeksi ajatellaan tarkoittavan esiopetusta, huomattiin olevan monissa maissa yläkäsite, jolla tarkoitetaan kaikkea ennen koulua tapahtuvaa kasvatuksellista toimintaa. Lisäksi hakutermeiksi olisi voinut lisätä ”*primary education*”, ”*primary school*” sekä ”*primary care*”. Koska materiaalia oli jo ehditty käydä läpi laajasti ennen kuin termistön puutteellisuus huomattiin, päätettiin aika- ja jaksamisresurssien vuoksi jatkaa katsausta ja jättää uusi haku tekemättä. Lisäksi materiaalia, joissa puuttuvia termejä käytettiin, löytyi käytetyillä termeilläkin paljon. Ei kuitenkaan voida sanoa, paljonko materiaalia tämän vuoksi jäi pois.

Viimeiseksi katsauksen luotettavuutta pohdittaessa esiin nousee alkuperäistutkimusten laadun arviointi ja sen vaikeus. Kontio ja Johanssonin (2007) mukaan alkuperäistutkimusten laadun arviointi on tärkeää, jotta katsaus voisi tuottaa luotettavan tuloksen. He myös kuitenkin toteavat, että laadun arviointi saattaa olla jopa mahdotonta. Tässä systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa alkuperäisartikkeleja lähestyttiin yksilöinä, joten niiden laadun arviointi oli artikkelikohtaista ja tästä syystä hankalaa. Laatuksiteereiksi ei voitu näin ollen asettaa esimerkiksi tutkimukseen osallistuneiden määrää tai tiettyä tutkimusmenetelmää. Yksi artikkeli jätettiin pois, koska sen ei ajateltu olevan yleistettävissä esimerkiksi pienen otosmäärän vuoksi. Toisaalta kaikki valitut artikkelit olivat vertaisarvioituja ja julkaistu kasvatustieteellisissä tai psykologiaan suuntautuvissa julkaisuissa. Näin ollen niiden ajateltiin olevan yleisesti laatutasoltaan katsaukseen sopivia. Kokonaisuudessaan katsauksen laatua tutkailtiin lopuksi palaamalla alussa määriteltyihin kysymyksiin sekä pohdittiin, oliko löydetty tarpeeksi tietoa juuri tähän käyttötarkoitukseen ja asetettuihin kysymyksiin vastaamiseen. Tietoa koettiin olevan tarpeeksi tämän katsauksen tutkimuskysymyksiin vastaamiselle.

7.4 Johtopäätökset

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen lähtökohtana oli ymmärtää lapsen hyvinvoinnin rakentumista varhaiskasvatuksessa kokonaisvaltaisemmin. Tutkimuksessa tarkasteltiin eri näkökulmia, joista lapsen hyvinvointia on tutkittu sekä niiden yhteyksiä ja eroavaisuuksia. Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen pohjalta voidaan todeta, että näkökulma vaikuttaa siihen, miten lapsen hyvinvoinnin ajatellaan rakentuvan eli hyvinvointi on

kontekstisidonnaista. Jos tutkimuksen näkökulmaksi on nostettu esimerkiksi jokin tilanne päiväkodin arjesta, tulokset ovat samasta näkökulmasta.

Tähän katsaukseen valikoituneiden artikkelien näkökulmia olivat lapsi ja sosiaaliset suhteet (Dalli ym. 2020; Nergaard 2020; Sandseter & Seland 2017), lapsi yksilönä (Erwin 2017; Koch 2018; Pinazza 2012; Puroila ym. 2012; Robson ym. 2019; Sandseter & Seland 2015; Seland ym. 2015), varhaiskasvatusympäristö ja leikki (Bjørgeren 2015; Hewes 2014; Howard & McInnes 2013; Sando 2019a; Sando 2019b; Sando & Sandseter 2020; Storli & Sandseter 2019; Werner ym. 2015) sekä henkilökunta ja pedagogiikka (Erwin 2017; Pinazza 2017; Walton 2011). Kokonaisvaltaisempi näkökulma oli myös edustettuna artikkeleissa (Erwin 2017; Koch 2018; Nah, Bjørgeren, Go & Yoo 2020; Pinazza 2012; Puroila, Estola & Syrjälä 2012; Robson, Brogaard-Clausen & Hargreaves 2019; Sandseter & Seland 2015; Seland, Sandseter & Bratterud 2015; Walton 2011).

Lapsen hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuus nousee esiin näkökulmien monipuolisuudesta. Lapsen näkökulmasta (Koch 2018; Nergaard 2020; Puroila ym. 2012; Sandseter & Seland 2015; Sandseter & Seland 2017; Seland ym. 2015) ja aikuisen näkökulmasta (Brogaard-Clausen & Robson 2019; Giske ym. 2018; Nah, Bjørgeren, Go & Yoo 2020; Robson, Brogaard-Clausen & Hargreaves 2019; Svinth 2018; Walton 2011) tehtyjen tutkimusten tuloksissa on paljon yhteneväisyyksiä. Kokonaisvaltaisemmissa tutkimuksissa niin aikuisen kuin lapsenkin näkökulmat olivat edustettuina. On kuitenkin hyvä ottaa huomioon, että lapsen näkökulmasta tehtyjen tutkimusten tuloksissa oli eniten lapsen hyvinvointiin vaikuttavana tekijänä edustettuna se, että lapsi kohdataan yksilönä (Koch 2018; Puroila ym. 2012; Sandseter & Seland 2015; Seland ym. 2015). Näkökulma ei vaikuttanut tutkimusmenetelmään, vaan menetelmiä oli käytetty monipuolisesti näkökulmasta huolimatta.

Lapsen hyvinvoinnin kokonaisvaltaisuuden ja eri maiden eri käytäntöjen vuoksi laajalle suomalaiseen varhaiskasvatukseen keskittyvälle lapsen hyvinvointitutkimukselle olisi tilausta, katsauksessa vain yksi tutkimus käsitteli suomalaista varhaiskasvatusta (Puroila, Estola & Syrjälä 2012). Näin voisimme toimia suomalaisessa varhaiskasvatuksessa mahdollisimman hyvin lapsen hyvinvointia tukevilla tavoilla, varhaiskasvatustilaa (Varhaiskasvatustilaki 540/2018) ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2018) määräyksiä toteuttaen.

Lähteet

Amerijckx, G. & Humblet, P. C. (2014). Child Well-Being: What Does It Mean? *Children & Society*. Vol. 28. 404–415. Saatavilla: <https://doi.org/10.1111/chso.12003>

Bjørgen, K. (2015). Children's Well-being and Involvement in Physically Active Outdoors Play in a Norwegian Kindergarten: Playful Sharing of Physical Experiences. *Child Care in Practice*. Vol.21. No.4. 305–323. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/13575279.2015.1051512>

Blackburn, S. (2016). *The Oxford Dictionary of Philosophy* (2 rev. ed.). Oxford Reference Online. Saatavilla: <https://doi.org/10.1093/acref/9780199541430.001.0001>

BMJ. (OPEN ACCESS). (2021). Page, M. J., McKenzie, J. E., Bossuyt, P. M., Boutron, I., Hoffman, T. C., Mulrow, C. D., et al. *The PRISMA 2020 Statement: an updated guideline for reporting systematic reviews*. *BMJ* 2021;372:n71. Saatavilla: <https://doi.org/10.1136/bmj.n71>

Bounce Together. (2020). Mental Wellbeing: The Stirling Children's Wellbeing Scale. Luettu: 25.11.2021. Saatavilla: <https://www.bouncetogether.co.uk/resources/stirling-childrens-wellbeing-scale>

Brodin, J. & Renblad, K. (2014). Does the quality in preschool affect children's health and wellbeing? *International Journal of Child and Adolescent Health*. 2014-01-01. Vol.7(1). 71–78. Luettu: 20.10.2021. Saatavilla: <https://www-proquest-com.ezproxy.utu.fi/docview/1626547467/fulltextPDF/CED5C69BCDC34A4BPQ/1?accountid=14774>

Brogaard-Clausen, S. & Robson, S. (2019). Friendships for wellbeing?: Parents' and practitioners' positioning of young children's friendships in the evaluation of wellbeing factors. *International Journal of Early Years Education*. Vol.27, NO. 4. 345–359. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/09669760.2019.1629881>

- Casas, F. (2011). Subjective Social Indicators and Child and Adolescent Well-Being. *Child Indicators Research*. Vol. 4(4). 555–575. Saatavilla: <https://doi.org/10.1007/s12187-010-9093-z>
- Chandler, J., Cumpston, M., Thomas, J., Higgins, J. P. T., Deeks, J. J. & Clarke, M. J. (2021). Chapter 1: Introduction. Teoksessa: Higgins, J. P. T., Thomas, J., Chandler, J., Cumpston, M., Li, T., Page, M. J. & Welch, V. A. (toim.) *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions*. Version 6.2. Cochrane, 2021. Luettu: 11.6.2021. Saatavilla: www.training.cochrane.org/handbook.
- Cheqdin. (2019). What You Should Know About the Leuven Scale for Early Years? Luettu: 25.11.2021. Saatavilla: <https://cheqdin.com/leuven-scale-for-early-years>
- Dalli, C., Strycharz-Bana, A. & Meyerhoff, M. (2020). Negotiating Wellbeing and Belonging in an Early Childhood Centre: What Children’s Conflicts Can Teach Us. *Early Childhood Folio*. Vol.24(1). 3–8. Saatavilla: <https://doi.org/10.18296/ecf.0073>
- Diener, E., Diener, M. & Diener, C. (1995). Factors Predicting the Subjective Well-Being of Nations. *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol. 69(5). 851–864. Saatavilla: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.69.5.851>
- Disabato, D. J., Goodman, F. R., Kashdan, T. B., Short, J. L. & Jarden, A. (2015). Different Types of Well-Being? A Cross-Cultural Examination of Hedonic and Eudaimonic Well-Being. *Psychological Assessment*. Vol. 28, No. 5. 471–482. Saatavilla: <https://doi.org/10.1037/pas0000209>
- Erwin, E. J. (2017). Transparency in Early Childhood Education: What the West Can Learn from Australia’s Focus on Well-Being. *Global Education Review*. Vol. 4(3). 56–69. Luettu: 1.8.2021. Saatavilla: <https://ger.mercy.edu/index.php/ger/article/view/341>
- Estola, E., Farquhar, S. & Puroila, A-M. (2014). Well-Being Narratives and Young Children. *Educational Philosophy & Theory*. Vol. 46(8). 929–941. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/00131857.2013.785922>

- Giske, R., Ugelstad, I. B., Meland, A. T., Kaltvedt, E. H., Eikeland, S., Tønnessen, F. E. & Reikerås, E. K. (2018). Toddlers' social competence, play, movement skills and well-being: an analysis of their relationship based on authentic assessment in kindergarten. *European Early Childhood Education Research Journal*. Vol.26, NO. 3. 362–374. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1463904>
- Gordon, J. (2010). Place Matters: The Significance of Place Attachments for Children's Well-Being. *British Journal of Social Work*, 40. 755–771. Saatavilla: <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcn142>
- Helavaara Robertson, L., Kinosh, J., Barbour, N., Pukk, M. & Rosqvist, L. (2015). Child-initiated pedagogies in Finland, Estonia and England: exploring young children's views on decisions. *Early Childhood Pedagogy*. Vol. 185 (11–12). 1815–1827. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/03004430.2015.1028392>
- Hewes, J. (2014). Seeking Balance in Motion: The Role of Spontaneous Free Play in Promoting Social and Emotional Health in Early Childhood Care and Education. *Children* 2014. 1(3). 280–301. Saatavilla: <https://doi.org/10.3390/children1030280>
- Howard, J. & McInnes, K. (2013). The impact of children's perception of an activity as play rather than not play on emotional well-being. *Child: Care, Health & Development*, 2013-09. Vol.39(5). 737-742. Saatavilla: <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2012.01405.x>
- Johansson, K. (2007). Kirjallisuuskatsaukset – Huomio systemaattiseen kirjallisuuskatsaukseen. Teoksessa: Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L. (toim.) *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. 51/2007. Turku: Turun yliopisto. 3–9.
- Juutinen, J. (2015). Yhteenkuuluvuuden rakentuminen arjen pienissä kertomuksissa. *Varhaiskasvatuksen Tiedelehti. Journal of Early Childhood Education Research*. Vol. 4, No. 2. 159–179. Luettu: 25.11.2021. Saatavilla: <https://jecer.org/fi/lasten-yhteenkuuluvuuden-rakentuminen-paivakotiarjen-pienissa-kertomuksissa/>

- Kirvesniemi, T., Poikolainen, J. & Honkanen, K. (2019). The Finnish day-care centre as an environment for learning socia-emotional well-being. *Varhaiskasvatuksen Tiedelehti. The Journal of Early Childhood Education Research*. Volume 8. Issue 1. 26–46.
- Koch, A. B. (2018). Children's Perspectives on Happiness and Subjective Well-being in Preschool. *Children & Society*. Vol.32(1). 73–83. Saatavilla: <https://doi.org/10.1111/chso.12225>
- Kontio, E. & Johansson, K. (2007). Systemaattinen tarkastelu alkuperäistutkimuksien laatuun. Teoksessa: Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L. (toim.) *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. 51/2007. Turku: Turun yliopisto. 101–108.
- Lewis, A. (2019). Examining the concept of well-being and early childhood: Adopting multi-disciplinary perspectives. *Journal of Early Childhood Research*. Vol. 17(4). 294–308. Saatavilla: <https://doi.org/10.1177/1476718X19860553>
- Laevers, F. (2005). Well-being and Involvement in Care Settings: A Process-Oriented Self-Evaluation Instrument. SCIS (Ziko). Luettu 25.11.2021. Saatavilla: <https://www.kindengezin.be/img/sics-ziko-manual.pdf>
- McLellan, R. & Steward, S. (2015). Measuring children and young people's wellbeing in the school context. *Cambridge Journal of Education*. Vol. 45(3). 307–332. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/0305764X.2014.889659>
- Metsämuuronen, J. (2006). *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: opiskelijalaitos*. Helsinki: International Methelp.
- Moore, D., Morrissey, A-M. & Robertson, N. (2019). 'I feel like I'm getting sad there': early childhood outdoor playspaces as places for children's wellbeing. *Early Child Development and Care*. Vol.191(6). 933–951. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1651306>

- Nah, K-O., Bjørgen, K., Go, Y. M. & Yoo, Y. E. (2020). A comparative study of ECEC practitioners' perceptions of children's well-being and their roles in South Korea and Norway. *European Early Childhood Education Research Journal*. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/1350293X.2020.1836585>
- Nergaard, K. (2020). 'The Heartbreak of Social Rejection': Young Children's Expressions about How They Experience Rejection from Peers in ECEC. *Child Care in Practice: Northern Ireland Journal of Multi-Disciplinary Child Care Practice*. Vol.26(3). 226–242. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/13575279.2018.1543650>
- OECD. (2021). Measuring What Matters for Child Well-Being and Policies. Luettu: 1.11.2021. <https://www.oecd.org/social/measuring-what-matters-for-child-well-being-and-policies-e82fded1-en.htm>
- Opetushallitus. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Määräykset ja ohjeet 2018:3a. Luettu: 1.11.2021. Saatavilla: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Pinazza, M. A. (2012). The right of young children to well-being: a case study of a crèche in Portugal. *European Early Childhood Education Research Journal*. Vol. 20, No. 4. 577–590. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/1350293X.2012.737241>
- Pudas-Tähkä, S-M. & Axelin, A. (2007). Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen aiheen rajausta, hakutermit ja abstraktien arviointi. Teoksessa: Johansson, K., Axelin, A., Stolt, M. & Ääri, R-L. (toim.) *Systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja sen tekeminen*. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. 51/2007. Turku: Turun yliopisto. 46-58.
- Puroila, A-M., Estola, E. & Syrjälä, L. (2012). Having, Loving, and Being: Children's Narrated Well-Being in Finnish Day Care Centers. *Early Child Development and Care*. Vol.182(3-4). 345-362. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/03004430.2011.646726>

- Robson, S., Brogaard-Clausen, S. & Hargreaves, D. (2019). Loved or listened to? Parent and practitioner perspectives on young children's well-being. *Early Child Development and Care*. Vol.189(7). 1147-1161. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1369976>
- Sando, O. J. (2019a). The outdoor environment and children's health: A multilevel approach. *International Journal of Play*. Vol.8(1). 39-52. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/21594937.2019.1580336>
- Sando, O. J. (2019b). The physical indoor environment in ECEC settings: children's well-being and physical activity. *European Early Childhood Education Research Journal*. Vol.27, NO. 4. 506-519. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/1350293X.2019.1634238>
- Sando, O. J. & Sandseter, E. B. H. (2020). Affordances for physical activity and well-being in the ECEC outdoor environment. *Journal of Environmental Psychology*. Vol.69. 101430. Saatavilla: <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2020.101430>
- Sandseter, E. B. & Seland, M. (2015). Children's Experiences of Activities and Participation and their Subjective Well-Being in Norwegian Childhood Education and Care Institutions. *Child Indicators Research*, 2016-12. Vol.9(4). 913-932. Saatavilla: <https://doi.org/10.1007/s12187-015-9349-8>
- Sandseter, E. B. H. & Seland, M. (2017). 4–6-year-Old Children's Experience of Subjective Well-Being and Social Relations in ECEC Institutions. *Child Indicators Research*, 2018-10. Vol.11(5). 1585-1601. Saatavilla: <https://doi.org/10.1007/s12187-017-9504-5>
- Seland, M., Sandseter, E. B. H. & Bratterud, Å. (2015). One- to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care. *Contemporary Issues in Early Childhood*. Vol.16(1). 70-83. Saatavilla: <https://doi.org/10.1177/1463949114567272>
- Socca. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. Aikuisväestön hyvinvointimittarin sisältö ja käyttö. Luettu: 24.11.2021. Saatavilla:

http://www.socca.fi/kehittaminen/sosiaalityon_vaikuttavuus/aikuisvaeston_hyvinvointimittari/hyvinvointimittarin_sisalto_ja_kaytto

Statham, J. & Chase, E. (2010). Childhood Wellbeing: A Brief Overview. *Childhood Wellbeing Research Centre*. Briefing Paper 1. Luettu: 1.10.2021. Saatavilla: https://www.researchgate.net/publication/242676811_Childhood_Wellbeing_A_Brief_Overview

Storli, R. & Sandseter, E. B. H. (2019). Children's play, well-being and involvement: How children play indoors and outdoors in Norwegian early childhood education and care institutions. *International Journal of Play*, 8:1. 65-78. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/21594937.2019.1580338>

Svinth, L. (2018). Being touched – The transformative potential of nurturing touch practices in relation to toddlers' learning and emotional well-being. *Early Child Development and Care*. Vol.188(7). 924-936. Saatavilla: <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1446428>

The Stirling Children's Wellbeing Scale. (SCWBS). Luettu: 25.11.2021. Saatavilla: <https://czone.eastsussex.gov.uk/media/4891/the-stirling-childrens-wellbeing-scale.pdf>

THL. (2016). Hyvinvoinnin mittaaminen. Luettu: 24.11.2021. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/hyvinvoinnin-mittaaminen>

THL. (2020). Tilastoraportti 33/2020. Varhaiskasvatus 2019. Luettu: 24.11.2021. Saatavilla: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140541/Tr33_20.pdf?s

UNICEF. (2021). Mikä on lapsen oikeuksien sopimus? Luettu: 1.11.2021. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/mika-on-lapsen-oikeuksien-sopimus/>

UNICEF. YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Luettu: 1.11.2021. Saatavilla: https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf

- Valtioneuvosto. (2019). Opetus- ja kulttuuriministeriö. Tiedote. Lapsen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen palautuu. Luettu: 15.9.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410845/lapsen-oikeus-kokoaikaiseen-varhaiskasvatukseen-palautuu>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. Luettu: 25.8.2021.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>
- Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Parrila, S. & Sulonen, H. (2018). *Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 24:2018.
- Vogt, F., Hauser, B., Stebler, R., Rechsteiner, K. & Urech, C. (2018). Learning through play – pedagogy and learning outcomes in early childhood mathematics. *European Early Childhood Education Research Journal*. Vol. 26, No 4. 589-603. Saatavilla:
<https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1487160>
- Walton, J. (2011). A collaborative inquiry: ‘how do we improve our practice with children?’. *Educational Action Research*, 19:3. 297-311. Saatavilla:
<https://doi.org/10.1080/09650792.2011.600565>
- Werner, C. D., Linting, M., Vermeer, H. J. & van Ijzendoorn, M. H. (2015). Noise in center-based child care: Associations with quality of care and child emotional wellbeing. *Journal of Environmental Psychology*. 42. 190-201. Saatavilla:
<https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2015.05.003>

Liitteet

Liite 1. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu materiaali

Syy poisjättämiseen (määrä)	Tekijä, julkaisuvuosi & otsikko
Materiaali ei ollut saatavilla (2)	Bates, S. 2016. King Solomon and the Baby: Children's Health in Early Childhood.
Tutkimus ei koske varhaiskasvatusta (1)	Müller, U., Temple, V. A., Smith, B., Kerns, K., Eycke, K. T., Crane, J. & Sheenan J. 2017. Effects of Nature Kindergarten Attendance on Children's Functioning. Roberts, R. 2011. Companionable learning: a mechanism for holistic well-being development from birth.
Väärä ikäryhmä tai ikäryhmä ei ole selvä (10)	Anderson, K., Ferguson, N., Partington, G & Byrne, M. 2015. Focus Group Outcomes of the Happy Kids Program. Conn, D. R. 2016. What Are We Doing to Kids Here? Cooke, E., Brady, M., Alipio, C. & Cook, K. 2019. Autonomy, Fairness and Active Relationships: Children's Experiences of Well-being in Childcare. Fiorelli, J. A. & Russ, S. W. 2012. Pretend play, coping, and subjective well-being in children: A follow-up study. Harrison, L. J. & Murray, E. 2015. Stress, coping and wellbeing in kindergarten: Children's perspectives on personal, interpersonal and institutional challenges of school. Lundqvist, J., Westling Allodi, M. & Siljehag, E. 2019. Values and Needs of Children with and without Special Educational Needs in Early School Years: A Study of Young Children's Views on What Matters to Them. Norðdahl, K. & Jóhannesson, I. A. 2016. 'Let's go outside': Icelandic teachers' view of using the outdoors. Shapiro, S., Lyons, K., Miller, R., Butler, B., Vieten, C. & Zelazo, P. 2015. Contemplation in the Classroom: a New Direction for improving Childhood Education. Stone, S. 2017. The Essential Role of Play in School Contexts for the Well-Being of Children. Wang, M-T., Degol, J. L., Amemiya, J., Parr, A & Guo, J. 2020. Classroom climate and children's academic and psychological wellbeing: A systematic review and meta-analysis.
Materiaali keskittyy erityisryhmiin (3)	Houmøller, K. 2018. Making the invisible visible? Everyday lived experiences of 'seeing' and categorizing children's well-being within a Danish kindergarten. Kennedy-Behr, A., Rodger, S. & Mickan, S. 2015. Play or hard work: Unpacking well-being at preschool. McCree, M., Cutting, R. & Sherwin, D. 2018. The Hare and the Tortoise go to Forest School: taking the scenic route to academic attainment via emotional wellbeing outdoors.
Materiaali keskittyy fyysiseen hyvinvointiin tai ravintoon (3)	Cleland, P., Byrne, R., Vidgen, H., Irvine, S., Farrell, A. & Gallegos, D. 2018. Advancing Australia's agenda for young children's health and wellbeing: Empirical insights into educator knowledge, confidence and intentions in promoting children's Learning, Eating, Active Play and Sleep (LEAPS). Edwards, S., Skouteris, H., Cutter-Mackenzie, A., Rutherford, L., O'Conner, M., Mantila, A., Morris, H. & Elliot, S. 2016. Young children learning about

Syy poisjättämiseen (määrä)	Tekijä, julkaisuvuosi & otsikko
Materiaalissa ei suoraan tutkita lapsen hyvinvointia tai tutkitaan voivatko lapset hyvin (52)	<p>well-being and environmental education in the early years: a funds of knowledge approach.</p> <p>Morris, H., Edwards, S., Cutter-Mackenzie, A., Rutherford, L., Williams-Smith, J. & Skouteris, H. 2018. Evaluating the impact of teacher-designed, wellbeing and sustainability play-based learning experiences on young children's knowledge connections: A randomised trial.</p> <p>Barblett, L. & Maloney, C. 2010. Complexities of assessing social and emotional competence and wellbeing in young children.</p> <p>Berkhout, L., Dolk, M. & Goorhuis-Brouwer, S. 2010. Teacher's views on psychosocial development in children from 4 to 6 years of age.</p> <p>Broadfoot, H. & Pascal, C. 2020. Exploring experiences of compassion in the daily rhythms of one early childhood community.</p> <p>Buzzelli, C. A. 2015. The Capabilities Approach: Rethinking Agency, Freedom, and Capital in Early Education.</p> <p>Cassidy, D. J., King, E. K., Wang, Y. C., Lower, J. K. & Kintner-Duffy, V. 2017. Teacher work environments are toddler learning environments: teacher professional well-being, classroom emotional support, and toddlers' emotional expressions and behaviours.</p> <p>Cekaite, A. & Bergnehr, D. 2018. Affectionate touch and care: embodied intimacy, compassion and control in early childhood education.</p> <p>Declercq, B., Ebrahim, H., Koen, M., Martin, C., van Zyl, E., Daries, G., Olivier, M., Venter, R., Ramabenyane, M. & Sibeko, L. 2011. Levels of Well-Being and Involvement of Young Children in Centre-Based Provision in the Free State Province of South Africa.</p> <p>Delaune, A. 2019. Neoliberalism, Neoconservatism, and Globalisation: The OECD and New Images of What Is 'Best' in Early Childhood Education.</p> <p>Dmytro, D., Kubiliene, N. & Cameron, C. A. 2014. Agentive and communitarian play in early childhood.</p> <p>Dombro, A. L., Jablon, J. R. & Stetson, C. 2011. Powerful Interactions.</p> <p>Erwin, E. J., Robinson, K. A., McGrath, G. S. & Harney, C. J. 2017. "It's Like Breathing in Blue Skies and Breathing out Stormy Clouds": Mindfulness Practices in Early Childhood.</p> <p>Florescu, D. M. 2020. Implications of the Learning Environment on Educational Practices in Early Education.</p> <p>Groeneveld, M. G., Vermeen, H. J., van Ijzendoorn, M. H. & Linting, M. 2010. Children's wellbeing and cortisol levels in home-based and center-based childcare.</p> <p>Haslip, M. J., Allen-Handy, A. & Donaldson, L. 2019. How do children and teachers demonstrate love, kindness and forgiveness? Findings from an early childhood strength-spotting intervention.</p> <p>Hännikäinen, M. 2015. The teacher's lap – a site of emotional well-being for the younger children in day-care groups.</p> <p>Jeannin, L. & Barthelemy, S. 2020. Learning Spaces and Well-Being: What is Happening in France.</p> <p>Johnson, P. 2014. Grounds for Learning: Schoolyard Activities as Provocations, Scaffolds and Mediators for Childhood Learning.</p> <p>Kagan, S. L. 2020. Context Matters: Lessons Learned from the World's Highest-Performing Early Education Systems.</p> <p>Kauppinen, A. & Alasuutari, M. 2018. Esiopetusvuoden palvelukokonaisuudet lasten hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden näkökulmista.</p>

Syy poisjättämiseen (määrä)	Tekijä, julkaisuvuosi & otsikko
	<p>Kim, K. J., Wee, S.-J., Gilbert, B. B. & Choi, J. 2016. Young Children's Physical and Psychological Well-Being through Yoga.</p> <p>King, E. K., Johnson, A. V., Cassidy, D. J., Wang, Y. C., Lower, J. K. & Kintner-Duffy, V. 2016. Preschool Teachers' Financial Well-Being and Work Time Supports: Associations with Children's Emotional Expressions and Behaviors in Classrooms.</p> <p>Kirvesniemi, T., Poikolainen, J. & Honkanen, K. 2019. The Finnish day-care centre as an environment for learning social-emotional well-being.</p> <p>Kluczniok, K., Anders, Y., Sechting, J. & Rossbach, H-G. 2016. Influences of an academically oriented preschool curriculum on the development of children – Are there negative consequences for the children's socio-emotional competencies?</p> <p>Kumpulainen, K., Lipponen, L., Hilppö, J. & Mikkola, A. 2014. Building on the Positive in Children's Lives: Co-Participatory Study on the Social Construction of Children's Sense of Agency.</p> <p>Lenaerts, F., Braeye, S., Nguyen, T., Dang, T. & Vromant, N. 2017. Supporting Teachers in Vietnam to Monitor Preschool Children's Wellbeing and Involvement in Preschool Classrooms.</p> <p>Lewis, A. 2019. Examining the concept of well-being and early childhood: Adopting multi-disciplinary perspectives.</p> <p>Martlew, J. & Grogan, D. 2013. Reach for the stars! Creative engagement with young children.</p> <p>Mashford-Scott, A., Church, A. & Tayler, C. 2012. Seeking Children's Perspectives on their Wellbeing in Early Childhood Settings.</p> <p>Meehan, C. 2016. Every Child Mattered in England: But What Matters to Children?</p> <p>Nivala, E. 2021. Osallisuuden vahvistaminen yksinäisyyden ehkäisemisenä varhaiskasvatuksessa.</p> <p>Nothard, M., Invine, S., Theobald, M., Staton, S., Pattinson, C. & Thorpe, K. 2015. 'I have to rest all the time because you are not allowed to play*': Exploring children's perceptions of autonomy during sleep-time in long day care services.</p> <p>O'Connor, A., Blewitt, C., Nolan, A. & Skouteris, H. 2018. Using Intervention Mapping for child development and wellbeing programs in early childhood education and care settings.</p> <p>O'Connor, D., Robinson, C., Cranley, L., Johnson, G. & Robinson, A. 2020. Love in education: West Australian early childhood pre-service teachers' perspectives on children's right to be loved and its actualisation within their future practice.</p> <p>Penney, S. C., Young, G. D., Butler, E., Maich, K. & Philpott, D. 2019. The Role of Quality ECE in Facilitating Mental Health and Well-Being in Children.</p> <p>Penttinen, V., Pakarinen, E., von Suchodoletz, A. & Lerkkanen, M-K. 2020. Relations between Kindergarten Teachers' Occupational Well-being and the Quality of Teacher-child Interactions.</p> <p>Pons, F., Giménez-D, M., Daniel, M-F., Auriac-Slusarczyk, E., Businaro, N. & Viana, K. 2019. Impact of a low-cost classroom dialoguue-based intervention on preschool children's emotion understanding.</p> <p>Rakap, S., Balikci, S., Kalkan, S. & Aydin, B. 2018. Preschool Teachers' Use of Strategies to Support Social-Emotional Competence in Young Children.</p> <p>Roos, P. 2015. Lasten kerrontaa päiväkotiarjesta.</p> <p>Sandberg, G. 2017. Different Children's Perspectives on Their Learning Environment.</p>

Syy poisjättämiseen (määrä)	Tekijä, julkaisuvuosi & otsikko
	<p>Sando, O. J. 2021. Supportive indoor environments for functional play in ECEC institutions: a strategy for promoting well-being and physical activity?</p> <p>Sheridan, S. & Samuelsson, I. P. 2013. Preschool a source for young children's learning and well-being.</p> <p>Siekkinen, M., Pakarinen, E., Lerkkanen, M-K., Poikkeus, A-M., Salminen, J., Poskiparta, E. & Nurmi, J-E. 2013. Social competence among 6-year-old children and classroom instructional support and teacher stress.</p> <p>Söderström, M., Boldemann, C., Sahlin, U-, Mårtensson, F. & Raustorp, A. 2012. The quality of the outdoor environment influences children's health – a cross-sectional study of preschools.</p> <p>Sönmez, S. & Ceylan, B. 2017. Teachers' perceptions of well-being and involvement in preschool children.</p> <p>Urban, M. 2019. The "Shape of Things to COme" and What to Do about Tom and Mia: Interrogating the OECD's International Early Learning and Child Well-Being Study from an Anti-Colonialist Perspective.</p> <p>Verhoef, M., Plagnol, A. C. & May, V. 2018. Linking formal child care characteristics to children's socioemotional well-being: A comparative perspective.</p> <p>Voinea, M. & Damian, M. 2014. The Role of Socio-Emotional Development in Early Childhood.</p> <p>Warren, A. 2019. A Posthumanist Perspective on Caring in Early Childhood Teaching.</p> <p>Williams, K. E. 2018. Moving to the beat: Using music, rhythm, and movement to enhance self-regulation in early childhood classrooms.</p> <p>Williams, P., Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. 2019. A Perspective of Group Size on Children's Conditions for Wellbeing, Learning and Development in Preschool.</p> <p>White, J., Connelly, G., Thompson, L. & Wilson, P. 2013. Assessing wellbeing at school entry using the Strengths and Difficulties Questionnaire professional perspectives.</p> <p>Zachrisson, H. D., Janson, H. & Lamer, K. 2019. The Lamer Social Competence in Preschool (LSCIP) Scale: Structural Validity in a Large Norwegian Community Sample.</p>
Pieni otosmäärä (3)	<p>Brodin, J. & Renblad, K. 2014. Does the quality in preschool affect children's health and wellbeing?</p> <p>Estola, E., Farquhar, S. & Puroila, A-M. 2014. Well-Being Narratives and Young Children.</p> <p>Moore, D., Morrissey, A-M. & Robertson, N. 2019. 'I feel like I'm getting sad there': early childhood outdoor playspaces as places for children's wellbeing.</p>

Liite 2. Viimeisessä vaiheessa poissuljettu materiaali, viiteaineisto

Syy poisjättämiseen (määrä)	Tekijä, julkaisuvuosi & otsikko (esiintymismäärä)
Materiaali ei ollut saatavilla (2)	<p>Brogaard-Clausen, S., Guimaraes, S., Howe, S. & Cottle, M. 2018. Young Children's Wellbeing: Conceptualising, Assessing and Supporting Wellbeing.</p> <p>Laevers, F. 2012. Pointing the compass to wellbeing – why and with what kind of results.</p>

Syy poisjättämiseen (määrä)	Tekijä, julkaisuvuosi & otsikko (esiintymismäärä)
Materiaali ei ollut saatavilla kokonaan suomeksi tai englanniksi (1)	Fattore, T., Mason, J. & Watson, E. 2016. Children's Understanding of Well-Being.
Ei tutkimusartikkeli / ei vertaisarvioitu (2)	Evans, G. W. & Wachs, T. D. (Eds.) 2010. Chaos and its influence on children's development: An ecological perspective. Statham, J. & Chase, E. 2010. Childhood Wellbeing: A Brief Overview.
Tutkimus ei koske varhaiskasvatusta (11)	Casas, F. 2011. Subjective social indicators and child and adolescent well-being. Disabato, D. J., Goodman, F. R., Kashdan, T. B., Short, J. L. & Jarden, A. 2016. Different types of well-being? A cross-cultural examination of hedonic and eudaimonic well-being. Dodge, R., Daly, A. P., Huyton, J. & Sanders, L. D. 2012. The challenge of defining wellbeing. (2) Guérin, E. 2012. Disentangling Vitality, Well-Being and Quality of Life: A Conceptual Examination Emphasizing Their Similarities and Differences with Special Application in the Physical Activity Domain. Huppert, F. A. & So, T. T. C. 2013. Flourishing Across Europe: Application of a New Conceptual Framework for Defining Well-Being. (3) Jack, G. 2010. Place matters: The significance of place attachments for children's well-being. Thoilliez, B. 2011. How to grow up happy: an exploratory study on the meaning of happiness from children's voices. (2)
Väärä ikäryhmä tai ikäryhmä ei ole selvä (6)	Amerijckx, G. & Humblet, P. C. 2014. Child Well-Being: What Does It Mean? Holopainen, L., Lappalainen, K., Junttila, N. & Savolainen, H. 2012. The Role of Social Competence in the Psychological Well-Being of Adolescents in Secondary Education. Eysel-Gosepath, K., Daut, T., Pinger, A., Lehmacher, W. & Erren, T. 2012. Sound leaves and their effects on children in Germany primary school. McLellan, R. & Steward, S. 2015. Measuring children and young people's wellbeing in the school context. Spratt, J. 2016. Childhood wellbeing: what role for education? (2)
Materiaali keskittyy erityisryhmiin (3)	Kennedy-Behr, A., Rodger, S. & Mickan, S. 2015. Play or hard work: Unpacking well-being at preschool. (3)
Materiaalissa ei suoraan tutkita lapsen hyvinvointia tai tutkitaan voivatko lapset hyvin (9)	Barblett, L. & Maloney, C. 2010. Complexities of Assessing Social and Emotional Competence and Wellbeing in Young Children. (2) Carrus, G., Passiatore, Y., Mastandrea, S., Scopelliti, M. & Bartoli, G. 2012. Contact with nature and children's wellbeing in educational settings. (2) Declercq, B., Ebrahim, H., Koen, M., Martin, C., van Zyl, E., Daries, G., Olivier, M., Venter, R., Ramabenyane, M. & Sibeko, L. 2011. "Levels of Well-Being and Involvement of Young Children in Centre-Based Provision in the Free State Province of South Africa. Dutta, M., Islam, F. S. S., Akhter, S. R., Ahmed, S. T., Hossian, M. M., Sowad, A. A., Parvin, R. & Sultan, M. 2019. Supporting Young Children's Emotional Well-Being in Classroom: Teachers' Belief and Attitude. Gray, C. & Winter, E. 2011. Hearing voices: participatory research with preschool children with and without disabilities. Kyrönlampi-Kylmänen, T. & Määttä, K. 2011. What do the children really think about a day-care centre – the 5-7-year-old Finnish children speak out.

Syy poisjättämiseen (määrä)	Tekijä, julkaisuvuosi & otsikko (esiintymismäärä)
	Tay-Lim, J. & Gan, L. 2013. Peer rejection in preschool: Foregrounding children's voices.